

Category: Research Article

විශැකී යන හෙළදිව කෘෂි සංස්කෘතිය

ශාස්ත්‍රවේදී සිංහල (ගෞරව), සිවිවන වසර, 2015/2016 අධ්‍යයන වර්ෂය

ARTICLE DETAILS

Published Online & Printed
December 2021

Author:

ශාස්ත්‍රවේදී සිංහල (ගෞරව), සිවිවන වසර
2015/2016 අධ්‍යයන වර්ෂය,
හාමා අධ්‍යයන අංශය, සමාජීයවිද්‍යා හා
මානවශාස්ත්‍ර පීඨය,
ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය,
මිහින්තලේ.
Email: rusllanguages@gmail.com

Keywords:

Paddy field, Civilization, culture, Sri Lankan,
Rice

Abstract

We had a sublime civilization associated with the paddy fields of Sri Lankan agricultural culture. It has been identified that many problems in modern agriculture have arisen due to the non-use of the techniques possessed by the villagers in the past in the Sri Lankan agrarian civilization associated with the paddy fields which was activated through the technical techniques and folklore of the ancient indigenous villagers. These problems range from the harvest of the arable land to the confusion of the present day human diet. Buddhism associated with agrarian culture, paddy-related equipment culture, paddy-related irrigation civilization, paddy-related affluence, low crop yields affecting the present economy, pedagogical intellectual endowments among the untouchable heritage we inherited from Hela agricultural culture, paddy related The value of the local agro-cultural civilization can be understood through the study of art knowledge, and the rituals and ceremonies associated with the field. High civilization was created through farming.

හැඳින්වීම

සිංහල සංස්කෘතික සභායත්වයේ තිඹිරිගෙය වූයේ කෘෂිකර්මය සහ වාපි සංස්කෘතිය යැයි කීම සාවද්‍ය නොවේ. පැරණි සිංහල ජනයාගේ සමාජය ගොවිකම මුල් කොටගෙන බිහි වූ අතර, ගොවිකම් කළේ වැවු වහල්කොට ගෙන ය. එම නිසාවෙන් සිංහල සභායත්වයේ මෙන් ම සංස්කෘතියේ බිජුණු රෝපණය වීමට ගොවිතැන සහ වැව ඉවහල් විය. විජයාග මනාසට පෙර ලක්දිව සංස්කෘතියක් වූ බවට තතු මුණගැසුන ද, විජයාගමනයත් කුලින් සම්මිශ්‍රනය වූ සංස්කෘතියක උපත සිදුවිය. පසුව දෙවනපෑතිස් රාජ්‍ය සමයෙහි බුදු සසුන ලක්දිව ස්ථාපනය කිරීමත් සමඟ සිංහල සංස්කෘතිය සුවිශාල වෙනසකට බඳුන් විය. එනම් 'වැවයි දාගැබයි සිංහල සංස්කෘතියේ සංකේතය වූයේ අපේ ජීවිතය හැඩ ගැස් වූ බලවේගය කෙතෙයි බුදු දහමයි වූ බැවිනි.' දඩයම ජීවනෝපාය කර ගත් ආදීම මිනිසා කුඩා කාණ්ඩ හෝ පුද්ගලයන් වශයෙන් පෙළගැසී වන සතුන් පසුපස යමින් සංක්‍රමණික ජීවිතයක් ගත කළහ. මෙකී මිනිසුන් අතර උසස් සංස්කෘතික ලක්ෂණයන් පහළ නොවීය. හේන් ගොවිතැනෙහි නියැලුණෝ වුවද ඔවුන් අතර එක්කොට බදින ලද සහයෝගීත්වයක් දෘශ්‍යමාන නොවීය. එනම්, අතීතයේ පටන් සමාජික හැගීමෙන් ජීවත් වූ ජනකායක් හැඩගැසීමෙහිලා වී ගොවිතැන බෙහෙවින් බලපෑවේ ය. එනම් හෙළ ගොවිතැන වූ කලී පැරණි සිංහලයා එක්සත් එක්සත් කලා සේ ම ඔවුන්ගේ බුද්ධිය, කෞශල්‍යය, උත්පාදක ශක්තිය කුලින් ලොව ශ්‍රේෂ්ඨතම සංස්කෘතියෙහි උපැන්මට මෙන් ම පැවැත්මට දායාද වූ විශිෂ්ට වූ මුල් පියවරක් යැයි කිව හැකි ය.

ක්‍රමවේදය

ප්‍රමාණාත්මක සහ ගුණාත්මක පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය යටතේ අධ්‍යයනය කරනු ලබන මෙම පර්යේෂණය කුලින් දේශීය කෘෂි සංස්කෘතිය ආශ්‍රිත කුඹුර හා සම්බන්ධ ශිල්ප ඥානය සහ කලා ඥානය විමර්ශනය කරනු ලබයි. මූලාශ්‍ර පරිශීලනය ලිඛිත මූලාශ්‍ර සහ අලිඛිත මූලාශ්‍ර වශයෙන් කොටස් දෙකක් යටතේ විග්‍රහ කරන ලබයි. ලිඛිත මූලාශ්‍ර භාවිතයේ දී ද්විතීක මූලාශ්‍ර මගින් නිබන්ධිකා ව සම්පාදනය කර ඇති අතර සාමාන්‍ය කෘති හා සංස්කරණය යොදාගෙන ඇත. එම ග්‍රන්ථ නාමාවලිය ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ නාමාවලියේ සඳහන් ව ඇත.

අලිඛිත මූලාශ්‍රය යටතේ දේශන හා සම්මුඛ සාකච්ඡා පිළිබඳව අපගේ අවධානය යොමු කොට තිබේ. වඩාත්ම සම්මුඛ සාකච්ඡා සහ දේශන කුලින් මතු කෙරෙන දත්ත උපයෝගී කරගෙන ඒවා නිබන්ධනය සැකසීමෙහිලා උපකාර කර ගත්තෙමු.

සම්මුඛ සාකච්ඡා වශයෙන් සිංහල සංස්කෘතිය ක්ෂේත්‍රයේ මහාචාර්ය වරුන්ගෙන් දත්ත ලබාගෙන ඇත.

- 2021. 09. 11 දින මහාචාර්ය වසන්ත කේ දිසානායකයන් සමඟ Zoom තාක්ෂණය ඔස්සේ පැවති සාකච්ඡාව.

- 2021. 09. 17 දින මහාචාර්ය වසන්ත කේ දිසානායකයන් ' Zoom තාක්ෂණය ඔස්සේ පවත්වන ලද දේශනය.

මෙහිදී ගුණාත්මක විශ්ලේෂණ ක්‍රමවේදය යටතේ දත්ත විශ්ලේෂණය කරනු ලබයි.

අරමුණ

1. කුඹුර හා සම්බන්ධ ලාංකේය කෘෂි සංස්කෘතියේ පැවැත්ම තහවුරු කිරීම.
2. නව තාක්ෂණයන් වාණිජ්‍යයන් නිසා විනාශ වී යන අපේ පෞරාණික අස්පර්ශ උරුමයක් වූ ගොවි සිරිත් සංරක්ෂණය කිරීම.
3. බිජුචේ පටන් අස්වැන්න නෙළීම දක්වා ක්‍රියාවලිය අධ්‍යයනය කිරීම සහ කුඹුර හා සම්බන්ධ උපකරණ සංස්කෘතිය පිළිබඳව අධ්‍යයනය කිරීම.
4. ලාංකීය කෘෂි සංස්කෘතිය තුළ පවත්නා සිරිත් විරිත් අභිචාර විධි අධ්‍යයනය කර ඒවා තුළ පවත්නා විද්‍යාත්මක පැතිකඩ ගවේෂණය කිරීම.
5. වැවයි දාගැබයි ගමයි පන්සලයි යන සංකල්පයට අනුව කෙතයි බුදු දහමයි යන තේමාවන් යටතේ කටයුතු කිරීමෙන් ලද ස්වයංපෝෂිත ජීවන රටාව විමර්ශනය කිරීම.
6. ගොවිතැන හා බැඳුණු ක්‍රියාවලිය ඔස්සේ ගොඩනැගුණු ශික්ෂණ විද්‍යාත්මක බුද්ධිමය කලාත්මක දායාද තුළින් ලාංකේය ජනජීවිතයේ සහායවයගොඩනැගුණු බව තහවුරු කිරීම.

හෙළ ගොවිතැන හැඳින්වීම

දඩයම් අවදියෙන් එඬේර අවදියට පා තැබූ මිනිසා මිලෙවිඡ පැවැත්මෙන් ශිෂ්ටත්වයට පත් වූයේ ගොවිතැන පදනම් කරගෙනය. වසර 2500කට ඇත දිවෙන ඉතිහාසයක් ඇති අපට ගොවිතැන සම්බන්ධයෙන් ද ඒ හා සමාන දීර්ඝ වූ ඉතිහාසයක තතු මුණ ගැසෙනු ඇත. ස්වාමි දූ වූ කුවේණි නම් යකිනි තොමෝ කපු කටනා තවුසියක් සෙයින් එහි රුක් මුලෙක හුන්නාය.....මොවුහු බඩිසා ඇත්තායි කියන ලද්දා වූ ඕ තොමෝ කන ලද වෙළඳුන්ගේ නැවිනි වූ නානාවිධ වූ බොහෝ සහල් ආදිය දැක්වීය. ඒ මිනිසුන් බත් හා සුපයන් හුයා රඡ කුමරහු බත් කවා සියල්ලෝ ද කැවෝ ය. ¹

විජයාවතරණයට පෙර සිටම මෙරට වූ ජනයාගේ ආහාර දාමයෙහි සහල් වූ බවට මෙන්ම මෙරට හේන් වගාවද වූ බව මහාවංශ තොරතුරු තුළින් මනාව පසක් වනු ඇත. 'අදින සිංහල සංස්කෘතියේ පටන්ගැන්මට හේතු වුණු මුල් බිජුව මෙහි සිටුවන ලද්දේ විජය විසින්

---

1 බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය, මහාවංසය සිංහල, 2003, කොටස 01, පරි 07 පිටුව, 35

නොව, පළමුවන වැව සෑදූ පණ්ඩුකාභය රජු විසිනි.”² එපමණක් නොව සිංහල සමාජයක් නොහොත් පොදු කාර්යක් උදෙසා එකම අදහසින් බඳින ලැබූ ජනකායක් නිර්මාණයට පසුබිම වූයේ ද වැටුප් නිර්මාණයත් හෙළ කෘෂි සංස්කෘතියකි. කලාශිල්ප, සාහිත්‍යය ඇදහීලි විශ්වාස, ආගම සහ සංස්කෘතිය යනාදී වූ සිංහලයා සතු සෑම දෙයක්ම සිංහල ගොවිතැන නිසාවෙන් ප්‍රභාවත් විය. මෙයාකාරයට සිංහල සංස්කෘතියෙහි මූලාරම්භයේ පටන් හෙළ සංස්කෘතික සහයත්වයේ බිජුණු රෝපණය වන්නට පෙරදැරි වූ කෘෂි සංස්කෘතිය මිනිසා ජීවනෝපාය කර ගත් අතර මෙය ප්‍රධාන වශයෙන් ද්විප්‍රභේද වෙයි.

01. හේන් ගොවිතැන හෙවත් ගොඩ ගොවිතැන

02. කුඹුර හෙවත් මඩ ගොවිතැන

හේන් හෙවත් ගොඩ ගොවිතැන

ඓතිහාසාත්මක සාදක අනුව හෙළ සංස්කෘතියෙහි පැරණිතම ගොවිතැන් ක්‍රමය වූ කලී හේන් වගාවයි. විජයාවතරණයට පෙර ද හේන් ගොවිතැන වූ බවට මහාවංශයේ සාක්ෂි වෙයි. විජය කුමරු තම්බපණ්ණියට පැමිණෙන විට කුවේණිය කපු කටමිත් සිටියේ වී නම් ලක්දිවිහි ඒ වන විටත් හේන් වගාව තිබෙන්නට ඇත. එමෙන්ම විජය කුමාරයා කුවේණිය එළවා දැමූ විට ඇය ලතෝනි දෙමින් පලා ගියය සේ සැලකෙන ‘තෝනිගල’ හතරවැනි සියවසට අයත් එක් සෙල්ලිපියක හේන් බෝගය පිළිබඳ විස්තරයක් සඳහන් වෙයි³ මීට අමතරව අතීතයේ පටන් ගොඩ ගොවිතැන වූ බවට තතු අධ්‍යයනයේ දී ඓතිහාසික හා පුරාවිද්‍යාත්මක සාක්ෂි බොහොමයක් වෙයි. එහිදී කාවන්තිස්ස රාජ්‍ය සමයෙහි රුහුණු පෙදෙසෙහි නිසෙල්විටිය ග්‍රාමයේ එක්තරා පවුලක සහෝදරයන් 05 දෙනෙකු වනයක් එළි පෙහෙළි කර උදු වැපිරීමට හේනක් කළ බවට මහාවංසයේ සඳහන් වෙයි. එමෙන්ම දුටුගැමුණු රජුගේ යෝධයෙකු වූ ගෝඨෙයිම්බර ඇතුළු මුහුණ සහෝදරයන් හය දෙනෙකු කැලයක් කපා දමා බොංචි හේනක් වගා කළා යන්න ඉතිහාසයේ වෙයි. පොළොන්නරු යුගයේ දී හේන් ගොවිතැන පැවැති බව නිශ්ශංකමල්ල රජුගේ සෙල්ලිපිවල සඳහන් වෙයි. සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රයන් අතර, “කපු සේනක් රක්නා එක් ස්ත්‍රියක් කපු රක්නී තමා සේනෙහි සවන පිපි කපු කඩාගෙන”⁴ යනුවෙන් උම්මග්ග ජාතකයෙහි ද, “ගිනි ලු සෙහන්හි ලසඳ වැ ගත් පැළපතක් සේ” යනුවෙන් බුත්සරණෙහි ද, “සේනෙහි දා ගිය කණුවෙක ” සද්ධර්මරත්නාවලියෙහි ද වෙයි.

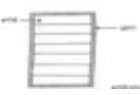
හේන් වගාව සඳහා ගමෙහි සීමාව වූ වන ලැහැබ තෝරා ගනී. මෙකී බිම් පෙදෙස සියලු ග්‍රාමිකයන්ට අයත් අතර ගම් සීමාවෙන් බැහැර වනයක් එළිපෙහෙළි කිරීමට අවසර නොතිබුණි. හේන් කෙටීමේදී පරිසර සංරක්ෂණය සහ තුරුලතා ආරක්ෂා කර ගනිමින්

2 වික්‍රමසිංහ මාර්ටින්, සිංහල ලකුණ, 1947, පිටුව 26
3 දළපොත මහින්ද කුමාර, උරුමය 05 කෙතේ වගකුග, 2001, 07 පිටුව.
4 කහඳගමගේ පියසේන, කෙතක මහිම හේන, 1999, පිටුව 27

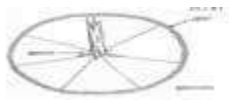
හේන් වැපිරීම සිදු කළහ. හේන් වගාව කාය ශක්තිමත් පිරිමින් විසින් සිදු කරන ලදී. හේන් කෙටීමට පෙරාතුව දෙවියන්ට භාර වීම පුරාණයේ පැවැති සිරිතකි. පළමු හේන් කෙටීම වක්අත් ගැසීම⁵ යනුවෙන් හැඳින් වෙයි. මෙය නකැන් බලා සුබ මුහුර්තියකට අනුව කරන අතර තනිපංගලමේ හා වනය එළිය වන පරිදි හේන් කෙටීම තහංචිය. හේන් වගා කරන ආකාරය අනුව ඒවා වර්ග කිහිපයක් වන අතර මූලික වශයෙන් හේන් වර්ග සතරක් වෙයි.

01. නවදැලි හේන් - අලුත් වනයක් කපා ගිනි ලා එළි පෙහෙලි කර කුළුල්ලේ වගා කරනු ගබන හේන්ය. මෙම හේන් වඩාත් සාරවත් වන අතර කන්න හෝ වසර කිහිපයක් වැඩ කිරීමෙන් පසුව අසාරත්වයට පත් වෙයි. එවිට හේන් අතහැර දැමීමක් සිදු වෙයි.
02. අත්දඬුවා හේන් - අත් හරින ලද හේනක් අත්දඬු තරම් වන ගස් වැවෙන තෙක් යළි වගා කිරීම තහංචි වන අතර, ගස් වැවුණු පසු යළිදු ගස් කපා හේන් ගිනි තබා වගා කරන හේන් අත්දඬු හේන් යනුවෙන් හැඳින්විය.
03. හේන් කනතු - අත්දඬු හේන්ද කාලය ගතවීමත් සමග අත්හරිනු ලබන අතර එම හේන් යළිදු වනගත භූමි බවට පත් වෙයි. මෙයාකාරයට කුඩා ලඳු පඳුරු ගහමින් වන බිම් පිරිපහඳු කර වගා කරන හේන් මේ නමින් හැඳින්වෙයි.
04. මුකලාන් හේන් - මෙහිදී මහා වනයක රූක්ස ගස්වලට හානියක් නොවන පරිදි අතු පාහින අතර මුකලාන් හෙවත් නොඉදුල් කැලෑ ආශ්‍රය කරගෙන කරනු ලබන හේන් වගාව මේ නමින් හැඳින්වෙයි. එමෙන්ම කපු, කුරහන්, මිරිස්, බටු ආදී නොයෙක් වූ මිශ්‍ර බෝල වගා කරනු ලබන හේන් සඳහාද මුකලාන් හේන් යන නාමය භාවිත කරයි. මීට අමතරව ඇපල හේන්, හියර හේන් යනාදී වූ හේන් ද වේ.

හේන් කෙටීමේදී මූලිකවම සුදුසු බිමක් තෝරා ගත යුතුය. ගල් බොරළු සහිත භූමියක් නොතෝරා උල්පත් සහිත තැනිතලා බිමක් තෝරා ගනී. මුල් කැටා හේන් වූ කලී වෘත්තාකාර වූ බිම් සැලැස්මකට අනුව හේන් කෙටීම මෙහිදී සිදු වෙයි. විශාල ගසක් මුල සිට අත් බඹයෙන් සකස් කරගත් ඒකකයකින් වෘත්තාකාර කොටසක් මැන ගනු ලබන අතර පසුව වෘත්තය වටා වල් කොටා එළි පෙහෙලි කරයි. කේන්ද්‍රය වූ විශාල ගස වටා ඉඩ ප්‍රමාණයක් අත් හරින අතර එය 'මුත්තගහට අරිනවා' යනුවෙන් ව්‍යවහර වෙයි. ඉරවැලි හේන් - ඔයක් හෝ දිය කඳුරක් ආසන්නයේ හේන් කෙටීමේදී ඔය පැත්තට වන භූමිකඩ සරු වන අතර අස්වැන්නද වැඩි වෙයි. මෙම හේතුව නිසා කාටත් සාධරණයක් වන සේ බිම තීරු කිරීමෙන් බෙදා දීම මෙහිදී සිදු වෙයි. එවිට සරු නිසරු බිම් සෑම හේන් කරුවෙකුටම සමසේ බෙදී යනු ඇත.

1.1 මුල් කැටා හේන්

1.2 ඉරවැලි හේන්

5 දළපොත එම් කේ,හෙළ බත අසිරිය,2017, පිටුව10
 6 කහඳගමගේ පියසේන, කෙතක මහිම හේන්, 1999, පිටුව 39

හේන් කෙටීම ආරම්භ කරනුයේ නිකිණි මසටය. අත්තම මූලික කර ගනිමින් ගමේ කවුරුන් සාමූහිකව එකතු වෙමින් හේන් කෙටීම අරඹනු ඇත. බිම කෙටීමෙන් පසුව, සාමූහිකව හේන් කොටා වන බුටුව පෙරළා, දවා පුළුස්සා ගත හැකි ලෙස ගස් කොළ හා ගස් කඳන් අතුරා ගනී. එලෙස දින කිහිපයක් යහමින් වේළුමට ඉඩ ලබා දෙයි. හේන් ගස් කපන විට මිමිනි කුරයට හෝ හාකන්පෙත්තට හේන් කෙටීම ජන සම්මත පිළිවෙතයි. හාකන්පෙත්තෙන් යනු, හේන් බිමේ ගස් කපන විට වක්කැත්තෙන් හාවෙකුගේ කනක් ලෙස දිගු අතට ගසේ මුල කොටස ඉතිරි වන සේ කැපීමය. මිමන කුරය නම් එම කුඩා ගස් කැපූ විට 'වි' අකුරේ හැඩය සිටින ලෙස කඳ මැදින් කැපීමය. මෙය හේන් ගස් කැපීමේ සම්මත රටාවයි⁷ පසුව හේන් ගිනි තැබීම සිදු කරයි.

පුරාණයේ හේන් ගිනි ගැබීම සිදු වූයේ නිකිණි මස වැනි ලකුණු හෙවත් 'වැනි බිත්තර'⁸ මේරීමක් සමගය. මෙම මහේ දැඩි අව රශ්මියක් පවතින නිසාවෙන් කොළ රොඩු හොඳින් වියළි යන අතර එවිට පහසුවෙන් ගිනි ලෑ හැකිය. හේන් ගිනි තැබීමට පෙර කොළ අස්සසේ සැගවී සිටින සතුන් පළවා හැරීම සිරිතකි. හේන් ගිනි තැබීමට සුදුසු දිනය ඉරිදා බැව් පුරාණයාගේ පිළි ගැනීම වූ අතර දින දෙක තුනක් පමණ ගිනි තැබීම සිදු වෙයි. ගිනි තැබීම හුළං හමන දිශාව බලා කළ යුතුය. පසුවට උදා වනුයේ හේන් වැපිරීමේ සමයයි. හේන් වැපිරීමට පෙර වන සතුන්ගෙන් හේන් ආරක්ෂා කරගනු පිණිස දඬු වැටක් සෑදිය යුතුය. පසුව සකස් කරන ලද බිමෙහි බෝග වැපිරීම සිදු කරනු ලබයි. මෙහිදී හේන්කරුවන් විසින් 'දුම්මැස්සේ අටුවෙහි' ගබඩා කර ඇති බිත්තර හෝග ගෙන හේන් වපුරයි. හේන්හි බොහෝ සෙයින් වගාකරනුයේ කටුසර බෝගයි. තල, මුං, කුරහන්, කවිපි, ඉරිගු, වට්ටක්කා, මිනේරි, මෑ, වැනි දෑ උදේ වරුවේද අල වර්ග සවස් යාමෙහි සාදනු ලබයි. තණ භාල්, ධාන්‍ය මෙන්ම ගොඩ වී වර්ගද වපුරනු ලබයි. හේන් එලදාව සරුවන විට වන සතුන්ගෙන් ආරක්ෂා කිරීමට විවිධ ක්‍රමෝපායන් භාවිත කරයි. මෙහිදී මූලික වශයෙන් ම පැල් රැකීම සිදු කරයි. ඊට අමතරව කැටපෝලයෙන් විදීම, ලෑං ඇටවීම, උගුල් සහ මදු ගැසීම, අඩහැර පෑම, ගිනි වැට ආදියද වෙයි. මෙයාකාරයට ආරක්ෂා ගත් හේන් එල බර වන විට ඒවා නෙළා ගන්නා වූ සම්මත ක්‍රමයන්ද අප පැවැතුණි. දෙවියන් සිහි කරමින් අස්වනු නෙළ අතර අග්‍රසඟ්‍ය හෙවත් පළමු කොටස සොබාදහමට පූජා කරයි. එමෙන්ම ගම්භාර දෙවියන් කන්තලව් කරමින් සංහිදට පූජා පවත්වනු ලබයි. ගමේ පන්සලට බුද්ධ පූජාව පිළිගැන්වීම, හික්ෂුන්ට දානය දීම යනාදී වූ ආගමික කර්තව්‍යයන් ඉටු කරන තෙක් මිනිස් කටකින් කඩා අස්වනු ඉදුල් කිරීම තහංචිය. හේන් ගොවිතැනෙහි භාවිත විශේෂිත උපකරණ කිහිපයක්ද වෙයි. ගැඳැල් කරුව, ගල් දුන්න, කැති කඳ, කැටබෝලය, කටුහම, බීරාංගය, දැකැත්ත, කුඩය, ලාභ යනාදියයි. හේන් ගොවිතැන හා සම්බන්ධව කැළෑ එළවුම් යාතිකාව, ගිනි යාතිකාව, දේව පූජාව සහ කිරි ඉරිගු පූජාව යනාදී වූ පූජා හා සිරිත් විරිත් කිහිපයක්ද දැක්විය හැකිය.

7 දළපොත එම් කේ, හෙළ බත අසිරිය, 2017, පිටුව 12
8 - එම් - පිටුව 14

❖ කුඹුර හෙවත් මඩ ගොවිතැන

පැරණි සිංහල ජනයාගේ සමාජය ගොවිකම මුල් කොටගෙන බිහිවූ අතර, ගොවිකම් කළේ වැවු වහල්කොට ගෙනය. එම නිසාවෙන් සිංහල සහයත්වයේ මෙන් ම සංස්කෘතියේ බිජුණු රෝපණය වීමට ගොවිතැන සහ වැව ඉවහල් විය. වසර 2500 ඉක්ම වූ ඉපැරණි ඉතිහාසයක් කුඹුර පදනම් වූ වී ගොවිතැනට ඇති අතර, එකී ගොයම් ගස වටා බැඳුණු පෞඪ සංස්කෘතියක් සිංහලයා සතු වෙයි. මන්ද සිංහල ජනශ්‍රැතියෙහි සාරධර්ම, සිරිත් විරිත්, සිතූම් පැතුම්, ආකල්ප, විශ්වාස, ඇදහීම්, ප්‍රතිභාව, වින්දනය සහ තාක්ෂණික ශිල්ප ඥානය වඩ වඩාත් පෝෂණය වූයේ කුඹුර පදනම්ව ය. එනම් හෙළ සහල් ශිෂ්ටාචාරයෙහි ඇරඹුම කුඹුරයි. ‘කුඹුර’ ‘කුඹර’ ‘කොඹර’ යන විවිධාර්ථ නාමයන්ගෙන් ව්‍යවහාර වන ගොයම් වැවෙන කෙත පිළිබඳ ඓතිහාසික ග්‍රන්ථයන් තුළින් මෙන් ම පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක තුළින් විවිධ විවරණයන් හමුවෙයි. ‘ගොයම් වැවෙන දිය සහිත කෙත කුඹුරයි’⁹ සෝරත හිමි - ශ්‍රී සුමංගල ශබ්දකෝෂයේ පවසයි. ‘බත් උපදින්නේ නම් කුඹුරෙන’යි¹⁰ පූජාවලිය ‘නමස්කාර දහර හික්ෂු ප්‍රතිපත්ති’ විස්තරයෙහි ද වී වගා කෙරෙන බිම් පෙදෙස කුඹුර යනුවෙන්ද, සද්ධර්මරත්නාවලියෙහි ‘දේවදත්ත වස්තුවේ’ තතු අනුව කුඹුර වූ කලී වී වගා කරන භූමිය බැව් වටහාගත හැකි ය. කෙත යනු ධාන්‍ය වගා කරන ස්ථානයක් සඳහා භාවිත වූ වචනයක් බැව් උපවංශයෙහි සඳහන් වේ. රුවන්මල් නිසංඝ්‍රව ‘වෙල් සඳට කෙත්වත්’¹¹, ‘නිවී, සස්කරු, කෙත්පල (එකත් වනුයේ) කෙත්, පියන්’¹² යයි අරුත් වෙයි. සද්ධර්මරත්නාවලියෙහි අගසවු වනෙහි ‘හැල් කෙත්’¹³ යන්න යෙදේ.

‘ගොයම් වැවෙන මඩ සහිත ඉඩම’ යනුවෙන් කුඹුරට පදාර්ථ දෙන වී.ඇස් ධර්මබන්ධු මහතා කුඹුරු යන අරුතින් ‘කෙදාර’ යන වචනය යෙදෙන බව පවසයි.¹⁴ දේශයෙහි විවිධ ප්‍රදේශයන්හි භූමි පිහිටීම, භුක්තීත්වය, ජලසම්පාදන ක්‍රම සහ හැඩරුව ආදී විවිධ වූ හේතූන් මත කුඹුරට විවිධ පර්යාය නාමයෝ පට බඳිති. මේවා කුඹුරු වර්ග ලෙස හැඳින්වීම ද සාවද්‍ය නොවනු ඇත. කුඹුරක විවිධ වූ කොටස් දැකගත හැකිය. ඒවා අඩුබේරිය - කුඹුරක කොටස, ලියදි - නියර තුනතින් හෝ සතරකින් වට වූ ඇතුළත වූ කුඹුරු කොටස, කනටිය - යායේ කොනක තිබෙන කුඩා නිසරු කුඹුරු කොටසක් හෝ ලියද්දක්ය, කට්ටි - කුඹුරක් කොටස්වලට බෙදූ විට එක් කොටස්ක් මේ නමින් හැඳින්වෙයි, කුඹුරු පාට්ටි - කුඹුරේ පහත් ප්‍රදේශය, කුරුපිය - කුඹුරේ ප්‍රධාන වක්කඩය ළගින් කපන ඇල. කුඹුරේ වතුර බැස යාම මෙමගින් සිදු වෙයි, දරාඬආරුව - මුදුන් ලියද්ද, උඩුපාවිට ඉහත්තැව - ඉහළ කොටස, පාවිට පහත්තැව - පහළ කොටස, ඉන් නියර - මායිම් නියර, වනාත - කුඹුරට යාබද බඩවැටිය, පොලිවිඩේ - කුඹුරක දිග ඉම වශයෙන් දමනු ලබන වේලිය, ඇලපත - කුඹුරක කුරුළු පාලු හැරුණු විට ඒ එක්කම ඇතුළු කුඹුරේ තිබෙන ලියදිය, කුරුළු පාලුව - කුරුල්ලන් සඳහා

9 කහඳගමගෙ පියසේන, 2016, 01 පිටුව.
 10 ඤාණවිමල හිමි (සංස්); 2005, 376 පිටුව.
 11 කහඳගමගේ, 2016, 4,5,6 පිටුව.
 12 දළපොත, මහින්ද කුමාර. 2001, 07 පිටුව.
 13 කරුණාරත්න, ඩේවිඩ්. එදාහෙළදිව, 2021, 68 පිටුව.
 14 දළපොත, මහින්ද කුමාර. 2001; 09, 10 පිටුව.

අන්තර්නු ලබන කතවිය, දෙපා ඇළ - ඇළවේලි දෙකක් ඇති කුඹුර මැදින් ගලා යන ඇළයි. පිටවන - පිට ඇළ යනාදී වූ වශයෙන් පෙන්වාදිය හැකිය.

කුඹුරු යායක් සැකසී ඇත්තේ ලියදිවලිනි. ලියද්දක් යනු තරමක විශාල බිම් පංගුවකි. ලියදි සැකසී ඇත්තේ නියරවලින් වට වීමෙනි. ලියද්දකට තුන් පැත්තකින් හෝ හතර පැත්තකින් හෝ නියරක් ඇති අතර, නියරින් වටවී ඇති ලියදිවලට ජලය ලබා ගැනීම පිණිස, වක්කඩ තනාගෙන තිබේ. ලියද්දකට වඩා කුඩා බිම් හඳුන්වන්නේ කනටි වශයෙනි. කනටි තාගෙන ඇත්තේ කුඹුරු යායේ කුඹුරු යායේ ජලය පහසුවෙන් කළමනාකරණය කර ගැනීම සඳහා ය. කුඹුරු යායේ පිහිටි ලියදිවල විශාලත්වය අනුව මහ ලියද්ද නැති නම්, වැව් ලියද්ද වශයෙන් ඒවා හඳුන්වන ලදී.¹⁵ මෙයාකාරයටගොයම් ගස වටා බැඳුණු කුඹුරෙහි මූලික සැකැස්ම වූ කලී ලියදි වේ. සිංහල ගැමියා තුළ වූ බුද්ධිමය කෞශල්‍යය, තාක්ෂණික ඥානය මෙකී කුඹුරුවල ලියදි නිර්මාණය කර ඇති ආකාරයෙන් මොනවට පසක් වෙයි. එනම්, ගොවිතැනට අවශ්‍යම සාධකය ජලයයි. ජලය අරපිරීමැස්මෙන් භාවිත කළ යුතු ය. එම නිසා කුඹුරෙහි ලියදි නිර්මාණය වූයේ ජල කළමනාකරණය පිළිබඳ වූ තාක්ෂණික ඥානයෙනි. කඳුකර කුඹුරුවල වාරි මාර්ග ක්‍රමය නොකස් සිය කෘතියෙහි පෙන්වා දෙයි. භූමි නිර්මාණය අනුව බිම් සකස් කිරීම සිංහලයෝ ශාස්ත්‍රානුකූලවම කෙරෙති. උස් බිම් අඩි තුනේ සිට අට දක්වා පළල් වූ ලියදිවලට බෙදා කඳු පාමුල සිට කඳු හිස දක්වා පඩි පෙළක් මෙන් පිළිවෙලින් නියරින් නියර, ලියද්දෙන් ලියද්ද උස්වන පරිදි ඔවුහු බිම් පිළියෙළ කරති. එවිට කඳු මුදුනේ ජලය පළමු කොටම උඩම ලියද්දට ද ඉක්බිතිව එක් එක් ලියද්දෙන් පසකට දැයි අනුක්‍රමයෙන් සියලු ම ලියදිවලට ජලය ලැබෙන පරිද්දෙන් ඔවුහු මේ ලියදි තනති. උඩම ලියද්දට අවශ්‍ය වූ ජල ප්‍රමාණය ලැබීමෙන් පසු අධික වන ජලය ඊට යට ලියද්දට, එයින් ඉහළ වූ ජලය ඊට යට ලියද්දට ජලාශ්‍රයට ලැබෙන පරිද්දෙන් ජල පාලනය කිරීමෙහි ඔවුහු ශුරයෝ ය.¹⁶

අතීතයේ පටන් වී ගොවිතැන උදෙසා වැව් පහළ මායිමෙහි වැව් යායා තනා ගනී. මෙකී වැව් අද්දර පිහිටි ඉහළ බිම් කොටස ඉහළ යායා, උපයොට, මුලුපොට¹⁷ නමින් ද හැඳින්වෙයි. යාය මැද කොටස මැදලස්ස, මැදපොට ලෙස ද, යායේ පහළ කොටස පහළපොට, පාමුල යාය හෝ යට ඉස්සර යන නාමවලින් හඳුන්වයි. මෙයාකාරයට කුඹුරු යාය විභේදනය කොට ඇත්තේ ජලය යාය පුරා බෙදා ගැනීමේ පහසුවට ය. කලට කන්නට වී වගාව කළ යුතු ය. නැතහොත්, වගාව විනාශ වනු ඇත. ගොයම් වැපිරීම හෝ ගොයම් සැදීම වසරකට දෙකන්නයක් යටතේ සිදු වෙයි. මෙය යල් කන්නය සහ මහ කන්නය වශයෙන් හැඳින්වෙයි. මෙකී කන්න දෙකේ වී ගොවිතැන් සිදු කරනවා ද යන්න තීරණය කරනු ලබන්නේ වෙල් විදානේ විසිනි. කන්න පුරන්නට කල් යල් පැමිණෙන විට වෙල් විදානේගේ මූලිකත්වයෙන් ගම්මානයේ ගොවියන් රැස් කොට කන්න රැස්වීම පවත්වා වී වර්ගය, යාය වපුරනවා ද නෙළනවා ද ආදී කරුණු කටීකා කර ගැනීමෙන් පසු කන්න පිරීමට

15 දළපොත, මහින්ද කුමාර. 2001, 07 පිටුව.
16 කරුණාරත්න, ඩේවිඩ්. එදාහෙළදිව, 2021, 68 පිටුව.
17 දළපොත, මහින්ද කුමාර. 2001; 09, 10 පිටුව.

දිනයක් තීන්දු කර ගැනීමෙන් ගොයම් නෙළීමට හෝ වැපිරීමට අවශ්‍ය කටයුතු සුදානම් කොට ගනු ලැබේ. අතීතයේ පටන් ගොවියා වී ගොවිතැන් කිරීමට ජලය සපයා ගන්නා ලද්දේ වැව්, අමුණු බැඳීමෙනි. මෙකී අමුණු බැඳීමේ කර්තව්‍යය පිළිබඳ ඓතිහාසික ග්‍රන්ථ තුළින් ද යම් යම් වූ තොරතුරු හමු වෙයි. 'මේ දැකුරෙහි ඇළ අමුණු පුවටා ආදී වූ බොහෝ කර්මාන්ත ඇත. කම් සේ නැති වූ කළ මැනවැ'¹⁸ යනුවෙන් පූජාවලියෙහි එන සඳහනින් දඹදෙණි රාජ්‍යය සමයේ දී වී ගොවිතැන් කිරීමේ දී වැව් අමුණු බැඳ ජලය සපයාගෙන අති බැව්පැහැදිලි ය. 'කෙත්වලට දිය ගැනීම සඳහා ඇළ ආදිය හරස් කර බඳින ආචරණ බැම්ම'¹⁹ යන්න වැලිවිටියේ සෝරත හිමියෝ අර්ථ විවරණය කරයි. නෙළුම් උපත හෙවත් යොයම් කවි මාලය සහ නෙළුම් උපත සහ නෙළුම් තහංචි ය.²⁰ යන කාව්‍යයෙහි ද අමුණු බැඳීම ගැන තතු හමුවෙයි.

අතීතයේ සිටම වී ගොවිතැන් හා බද්ධව අමුණු බැඳීම තිබූ බව පැහැදිලි ය. එනම්, වැව් නැති පෙදෙස්හි ඇළ දොළ, ගංගා හරහා අමුණු බැඳ ජලය ලබාගෙන වී ගොවිතැන් කර ඇත. අමුණු බැඳීමට පෙර ඇළ මාර්ග ශුද්ධ කිරීම වෙල් විදානේගේ මූලිකත්වයෙන් ගොවියන් විසින් සිදු කරයි. අතීතයෙහි දී අමුණු භාරව නිලධාරියෙක් ද විය. ඔහු අමුණුරාලයි. 'අමුණුරාල දිය නිලමේගේ දෙවන්නා වන අතර, මොහු විසින් අමුණ ආරක්ෂා කරනු ලබයි. අමුණේ ජල ප්‍රමාණය පරීක්ෂා කිරීම අමුණුමනේ රාළගේ රාජකාරිය විය. අමුණ හා සම්බන්ධ චාරිත්‍ර විධි අවසන් වූ පසු ඇළ මාර්ගවලින් කුඹුරුවලට අවශ්‍ය ජලය සපයා දෙයි. ජල හිඟතාවයක් පවතින්නේ නම් මුර වතුර දීමට අමුණේරාල තීරණය කරයි.

වී ගොවිතැන් කටයුතුවල දී සිදු කරන ලද පළමු කාර්යය වන්නේ බිම් සකස් කිරීමයි. සුබ නැකතක් බලා සුබ දිනයක නැකතකට අනුව දෙවියන්, බුදුන් සිහි කර වැඩ ආරම්භ කිරීම පැරණි ගොවියාගේ සිරිතක් විය. ගොවියා පොළව මඩ කිරීම සඳහා කුඹුර පුරාම මී හරකුන් මෙහෙයවයි. මෙය 'පුරං මැඩවුම' නම් වෙයි. කුඹුර කෙටීම මිනිසුන් විසින් උදව්වලින් කරනු ලබන්නේ නම් එය 'පුරං කෙටීම' වෙයි. කුඹුරු යායක මුල් හීය පුරනුයේ සිකුරාදාය. මීට හේතු වන්නේ වී උපන් දවස සිකුරාදා යැයි පුරාණයේ සිට එන්නා වූ මතයයි. එම නිසාවෙන් සිකුරාදා සුබ දවසක් යැයි ගොවියෝ විශ්වාස කරති. මුල් හීය නොහොත් මංගල හීය පිරිම අතීතයේ පටන් පැවත එන්නකි. ඒ බැව් ඓතිහාසික සහ පුරාවිද්‍යාත්මක සාදක සාක්ෂි සපයයි.

මලණ්ඩ! බත් උපදිනා ලෙස මා අතින් අසව, සීසෑම් නම් සුළං බඳින්නා සේ ඉතා උගහට දෙයක. නගුලෙක, වියදඬෙක, පිටවකෙක,... ගොවියෙකැයි යන මේ අටළොස් දෙනාගේ එක්වීමෙන් යන්නා වූ ගමන සීසෑම් නම් වෙයි. මෙසේ සීසානා ගොවියෙක් විසින් පළමුව පළා ගොස් කුඹුරෙහි වක අත්ගසා ඇළමං පායාගෙන දෙවෙනිව සුබ වූ නැකතකින් ගේ බිම් නගා දෙසී, තුන්සී සෑ නියර තලා කැට තලා පෝරුගා බිජුවට වඩා

18 පූජාවලිය (සංස්), ඥාණවිමල හිමි, කිරිඇල්ලේ. 2005, 376 පිටුව.
19 කහඳගමගේ, පියසේන. කෙතක මහිම, 2016; 39, 40 පිටුව.
20 කහඳගමගේ, පියසේන. කෙතක මහිම, 2016, 121 පිටුව.

විධිවිධ පරිද්දෙන් කුඹුර වපුට ගැන මැනවු.”²¹ යන්න පූජාවලියෙහිද, ‘පළමු කොට කුඹුරු ගෙවඩය යුතුය. ඉක්බිති බිම නැඟිය යුතුය. පසුව දෙසිය සෑව විය යුතුය.මියර කෙටිය යුතුය.’²² සද්ධර්මරත්නාවලියේ දේවදත්ත වස්තුවේ ගොවිතැන් කයයුතු සඳහා බිම් සකස් කිරීම පිළිබඳ තතු වෙයි. අතීතයේ පමා වී සී සෑම රාජ්‍ය දඬුවම් ලැබිය හැකි වරදකි. වරදට රං කලන් පසක දඩයක් හිමි වූ බව කොණ්ඩවට්ටාන සෙල්ලිපියේ සඳහන් වෙයි.

වෙල් විදානේ විසින් මුල් හීය පිරිමට ආරාධනා කළ පසු ගොවියන් මී හරකුන් බානට විය ගත බඳියි. පසුව නගුල ගැට ගසා යායේ හී ගෙවදීම ආරම්භ කරයි. මෙම අවස්ථාවේ ගොවියෝ සියලු දෙනා අඬහැර පෑම සිදු කරනු ලබයි. මෙම හීය ලියද්දේ දික් අතට හානු ලබයි. එමෙන් ම මෙම මුල් හීය හෙවත් බිං හීය අරඹනුයේ වස් මඟුල් උත්සවයක් තබා උත්කර්ෂවත් අන්දමින් ය. බිං හීය සෑමට මුල් පිරු දා පටන් දින කිහිපයක් යායෙහි බිං හීය හා අවසන් කරයි. පසුව දෙහිය හෙවත් දෙවන වර හීයක් හානු ලැබේ. එය හරස් අතට හානු ලැබේ. එවිට කැට හොඳින් පොඩි වේ. මේ හී දෙක හැවට පසු ව මඩ හීය හෙවත් තුන්වෙනි හීයක් හාන අවස්ථා තිබේ. ඒ හොඳින් කැට පොඩි වී ලියද්දේ මඩ ගතිය නැතිනම් පමණයි. බිං හීය හැවට පසු ලියද්ද පිරි යන සේ හොඳින් වතුර බඳියි. මේ නිසා ලියද්දේ තියෙන තණ කොළ, ගිරා පළා, ගොජරි, බජිරි බඩහැල් වගේ සියලු ම තෘණ වර්ග මෙන් ම පෙර කන්නයේ ඉපනැල්ල ද කුණු වෙන්න පටන් ගනී. බිම් හීය අවසන් වී සතියකින් පමණ දෙහිය හායි. ඊට පසුව ලියදිවල නියරවල් රහිනු ලැබේ. ඒවාට මඩ නියමිත ලියදිවල කඩතොලු මකා හොඳින් පිළියම් කර ගනී.²³ නියර බැඳීම වූ කලී කලාවකි. නොකස් පවසනුයේ ‘ගෙවල් ගොඩනැවීමේ නිරත වූ බිත්ති බඳින්නවුන් හුණු හැන්දෙන් බිත්ති මට්ටම් කරන්නේ යම් සේද, ගොවියාද ස්වකීය උදැල්ලේ පිටිපැත්තේ ආධාරයෙන් නියරවට මට්ටම් කරන්නේ ද ඒ ආකාරයෙනි.’²⁴

දෙහියෙන් පසුව සතියක පමණ කාල ඇවෑමෙන් කුඹුරෙහි කැට මට්ටම් නොවී ඇත්නම් තෙවන හීය ද හා පොරු ගායි. පුරාණයේ මෙන් ම වර්තමානයේ දී ද කුඹුරු යාය පොරු ගානු ලබනුයේ යාය ඉස්මත්තේ සිට පාමුලට ය. මන්ද එවිට ලියද්දෙන් ලියද්දට ඉතා පහසුවෙන් දියවර ගෙන යා හැකි ය. වී ගොවිතැන සඳහා ඉතා ක්‍රමවත්ව බිම් සැකසීම පුරාණයේ සිට කර ඇත. එනම්, මෙකී කරුණු තුළින් ඔප් නැංවනුයේ කුඹුරු බිම් සකස් කිරීමේ දී අප පුරාණ ගොවියා සතුව කෙතරම් දැනුම් සම්භාරයක් ශිල්ප ඥානයක් තිබුණේ ද යන්න ය. පසුව කුඹුරු ඇස්වැද්දීමට බිත්තර වී සකසා ගැනීම සිදු කළ යුතුය

පැරණි ගොවියා බිත්තර වී සඳහා ගනු ලැබුවේ සරු සාර වී කොටස් ය. ඇතැම්හු කුඹුරෙහි ඇවිද සරු සාර කරල් නෙළා හෝ ලියද්දක වැඩුණු සරු වී කරල් වෙනම කපා කකුලෙන් පාගා බීජ වී සකස් කර ගත්හ. මෙම බිත්තර වී බොහෝ විට ආරක්ෂා කර

21 පූජාවලිය, 1954, 377 පිටුව.
22 කහඳගමගේ, පියසේන. කෙතක මහිම, 2016, 93 පිටුව.
23 දළපොත, මහින්ද කුමාර. උරුමය 03 කෙතේ වගතුග, 2001, 18 පිටුව.
24 කරුණාරත්න, ඩේවිඩ්, එදාහෙළදිව, 2021, 73 පිටුව.

තබනුයේ අටුවේ ය. මන්ද අටුවට නිතරම දුම් වදින නිසා ඉපියන් වැනි කෘමි සතුන්ගෙන් වෙන භානිය වලකා ගත හැකි යැයි ගොවියා සිතන්නට විය. එමෙන් ම ඇතැම් විට වී වල බොල් ප්‍රමාණය වැඩියෙන් තිබීම ද හොඳ යැයි ගොවියෝ සිතූහ. බොල් තිබෙන වී වල යුෂ උරා බීමට ඉපියන්ට වැඩි වෙහෙසක් දැරීමට සිදුවෙන බැවිනි. එමෙන් ම බිත්තර වී ආරක්ෂිතව තබා ගැනීමට ද ගොවියන් විවිධ වූ ක්‍රියා අනුගමනය කර ඇත. එහිදී බිත්තර වී ගෝනිවලට දමන විට පතුලට කොහොඹ කොළ දැමීම. මෙහිදී වී කුරුණියක් කුරුණියක් ගානේ කොහොඹ කොළ ඇතිරීම සිදු විය. මින් අපේක්ෂා කළේ බිත්තර වී ඉපියන්, ගුල්ලන් වැනි සතුන්ගෙන් ආරක්ෂා කර ගැනීමයි. එමෙන්ම කොහොඹ ඇට වංගෙඩියක දමා කැබලි කර වී හා මුසු කිරීම, මදුරුතලා කොළ දැමීම, කුකුරුමාන් වැනි ගෙඩි දැමීම පුරාණ ගොවියන් බිත්තර වී කෘමි සතුන්ගෙන් ආරක්ෂා කර ගැනීමට යොදාගත් තාක්ෂණික ක්‍රමයන් වෙයි. පුරාණ ගොවියන් වී පැළ කරගනු ලැබුවේ කිසියම් වූ ක්‍රමවේදයකට අනුව ය. පළමුව වී පත බැඳීම සිදු කරයි. විය බිත්තර වී සඳහා සුදුසු වේ ද යන්න බැලීමට වී පතක් ගෙන පැය 24ක් දියෙහි දමා කෙසෙල් කොළයක ඔතා බර තබා පැළ කර බැලීම. සමහර පෙදෙස්හි හබරල පිත්තක් ගෙන පළා එ මැදට වී ස්වල්පයක් දමා හබරල කොළයක ඔතා පටියකින් වෙළා වී මුල් කැපී පැළවෙනවා ද යන්න බලනු ලැබේ. පසුව බොල් පෙලීම:බිත්තර වී පොළා හෝ දියේ දමා බොල් ඉවත් කරනු ලබයි. වී දියේ දැමීම: වී දිය දැමීම සිදු වනුයේ නැකැන් දවස්වලට ය. රික්තා දිනවල සහ රාහු කාලයෙහි වී දිය දැමීම සිදු නොවෙයි. වී දියේ දැමීම සිදු වන්නේ මැටි තාලි, තඹ භාජන, ලී ඔරු, ගල් ඔරු, ටැංකි, ගෝනි මලු ආදියෙහි ය. වී යහන් කිරීම හෙවත් වී ගොඩ දැමීම: බෙහෝ පෙදෙස්හි වී යහන් කිරීම සඳහා යොදා ගන්නේ මැටි බිමක් ය. මෙම මැටි බිමෙහි කෙසෙල් කොළ, හබරල කොළ, පින්න කොළ, කැන්ද කොළ, පැපොල් කොළ වැනි කොළ වර්ගයක් අතුරා ඒ මත අඟල් හතරක පමණ උසට වී තුනී කර යහන් කරනු ලබයි. පසුව ද වූ කොළ වර්ගයකින් වී යහන් වසා පැදුරු ගොනි දෑ වලින් ද වසයි. පසුව ගල් ලී වැනි දෑ යොදා බර තබා තෙදිනකට පසු වැසුම් හැර වැපිරීම සිදු කරයි. අත් ගැසීම: එනම් පැළවූ හෝ පනු කැපුණු බිත්තර වී ටිකට වැද නමස්කාර කර වී කැටි දැනින් පොඩි කිරීම සිදු කරයි. පසුව ගොයම් පැළ සිටුවනවා නම් කුඹුරෙහි ලියද්දක් සකස් කර ඒ මත වී වපුරා තවානක් සකසා ගනී. නැතහොත් වී වැපිරීම සිදු කරනු ලබයි. තමා අතින් ඉන්දුව පැළ ගොයමට ද, ගොයම් වපුල වස් ගොයමට ද සම සිතින් දියපානා ක්ෂේත්‍ර ස්වාමිහූ තැනැත්තක් හා සේ ²⁵ යනුවෙන් දහම් සරණෙහි 'සිවිරාජ ජාතක' කතාවෙහි සඳහන් පරිදි අතීතයේ දී බීජ වැපිරීම හා සිටුවීම යන ක්‍රම දෙකම වූ බව සඳහන් වෙයි. වී ඉසීම ද නැකැන් වාරිත්‍රයක් අනුව සිදු කරනු ලබයි. වී ඉසීම සඳහා ලියදි සකස් කිරීමේ දී ගැමි තාක්ෂණයේ ප්‍රභාව දිස්වෙයි. කුඹුරේ ඉස්මත්තේ සිට පාවුල දක්වා ක්‍රමානුකූල ලෙස ජලය බස්වනු ලැබේ. වැපිරීම ආරම්භ කරන්නේ ඉහළම ලියද්දේ සිට ය. මඩ සේදී යෑම අවම වන පරිදි ඔවුහු ශිල්ප ක්‍රම භාවිතා කරති. ඒවා අපට හඳුනාගත හැකි වන්නේ ඔවුන්ගේ වැඩ නිරීක්ෂණය කරමිනි.²⁶ වැඩිමහලු වී වර්ගයක් නම් දින 21න් ද, නැතහොත් දින 18න් පසු වැපිරූ තවාන ගලවා ගොයම් සිටුවනු ලබයි.

25 කහඳගමගේ, පියසේන. කෙතක මහිම, 2016, 121 පිටුව.
 26 -එම- 133 පිටුව.

ගොයම් ගලවා මිටක් සිටින සේ එක් කළ ගොයම් කොළවලින් ම මිටිය බැඳ ලියදී පුරා දමයි. පසුව කාන්තාවන් විසින් නෙළුම් කවි කියමින් ගොයම් සිටුවයි. අගල් 06න් 06ට පමණ දුරින් ගොයම් පැළ සිටුවන අතර, වැපිරීමට වඩා ගොයම් සිටුවීමෙන් අස්වනු වැඩි වන බව ගොවියෝ විශ්වාස කරති.

• ගොයම් කැපීමේ සිට අස්වනු සංරක්ෂණය තෙක් කොළ වැඩ

සිංහල ගොවියාට ගොයම් කැපීම මංගල්‍යයක් විය. එය අතීතයේ සිටම පැවත එන වාරිත්‍රයක් බව පෙනේ. ගොයම් කැපීම දා “කයිය” (සී සෑම, වැපිරීම, පැළ සිටුවීම, නෙළීම, ගොයම් කැපීම හා පැහීම) යනුවෙන් ද ව්‍යවහාර වන්නට විය. කයිය ප්‍රධාන වශයෙන් කොටස් දෙකකින් යුක්ත වේ. එනම් ගමේ ප්‍රභූන්ගේ (ගමරාළ, වෙදමහතා, ඉඩම් හිමියා) කයිය හෙවත් “මුත්තෙට්ටුව හා ගැමි ජනයා විසින් සිදුකරනු ලැබූ කයිය “අත්තම් කයිය” වේ. ලංකාවේ ගොවියෝ ගොයම් කැපීමෙහි දක්ෂයෝ ය. එක් එක් ගොවියෙකුගේ කුඹුරේ ගොයම් කැපීමට ගමේ සියලු දෙනා ම පැමිණෙති. වෙල් යායේම ගොයම් කැපී අවසන් වන තුරු ගමේ ගොවියෝ සාමූහිකව වැඩ කරති. ගොයම් කැපීමේදී උඩැක්කිය, ගැටබෙරය හා බුම්මැටිය යන වාද භාණ්ඩ භාවිතා කරමින් ගොයම් කැපීමේ කවි කියමින් මෙම කාර්යය උත්සවශ්‍රීයෙන් සිදු කරනු ලබයි.

ගොයම් කැපීමේ දී දහල් කාලය උදා වීමත් සමඟ කෙතට ගොවි භාමිනේ විසින් “ඇඹුල” ගෙන එනු ලබයි. කයිය සඳහා පැමිණෙන අයට දෙන ආහාරය කයිබත, ඇඹුල, මුත්තෙට්ටුව හා වැදෑම යන වචනවලින් හැඳින්වේ. ඇඹුල දීම ඉතාම සැලකිල්ලෙන් කළයුතු මංගල්‍යයක් ලෙස ගොවි සමාජය සැලකූ බවට “මඟුලට වාගේ කෑම දියල්ලා”, “මඟුලට වැනි වූ බෝජන ඇත්තේ”, “ඇඹුලට දෙන දේ ලොබ නොකරන්නේ”²⁷ යන ජනකවි පදවලින් මොනවට හෙළි වේ. කෙතට ගෙන යන ඇඹුල ප්‍රධාන වශයෙන් හිල් ඇඹුල හා දිවා ඇඹුල ලෙස හඳුනාගත හැකි වේ. විවිධ ප්‍රදේශයෙන් ප්‍රදේශයට ඇඹුලේ වෙනස්කම් වේ. සමස්තයක් ලෙස හිල් ඇඹුලේදී කිරිබත්, ඉඹුල් කිරිබත්, ඇහැටි බත්, අල වර්ග, කොළ වර්ග, කැඳ වර්ග, පැණි ආරුන් පිළියෙළ කරනු ලබයි. දිවා ඇඹුලට කැකුළු හාල් බත්, වට්ටක්කා, දඩ මසක් නැති නම් වැව් මාළු තිබ්බටු කිරි අඟුණ කොළ, වම්බටු, කොස් ආදී වශයෙන් හඳුනාගත හැකි වේ. වෙල් යායේ ගොයම් කැපී අවසන් වන තුරු ගමේ ගොවියෝ සාමූහිකව වැඩ කරති. කපා මිටි බැඳගත් ගොයම් මැඬීම සඳහා යොදා ගන්නා භූමියට “කමත” යැයි කියනු ලබයි. කමතට බීම තේරීමේ සිට වී ටික අටුවේ හෝ බිස්සේ දමන තෙක් විවිච්චු වූ කාර්යයන් හා සිරිත් දාමයක් කමත හා බැඳී පවතියි. ඒ තුළ ඇඳහිලි විශ්වාස සාරධර්ම ගැමි තාක්ෂණය මනෝ විද්‍යාව සහ පාරම්පරික බුද්ධිය මුහුන් වී ඇති බව හඳුනාගතහැකි වීම නිසාවෙන් කමත අපේ සංස්කෘතික කෝෂ්ඨාගාරයක්, වේදිකාවක් ලෙස හඳුනාගත හැකිය. බොහෝ පෙදෙස්වල ස්ථිර කමතක් දැකිය හැකි ය. කමතේ ඉතිහාසය කුඹුර අස්වැද්දු කාලය තරම් ඇතට යයි. කමතක් සකස් කර ගැනීමේදී

27 කහඳගමගේ, (2016): 243.

කමත් භූමිය තෝරා ගැනීම ඉතා වැදගත් කටයුත්තක් වේ. ඉක්මනින් වියළි යන ගතිය ඇති උස් බිමක් තෝරා ගැනීම සාමාන්‍ය සිරිත ය. තෝරාගත් කමත් භූමිය කැපීම මිලගට සිදුකරන අතර එය නැකතට සිදුකරන ලද සිරිතකි. කමත කැපීමේදී කමත් තලය පළමුව ශුද්ධ කිරීම සිදු කරනු ලබයි. ඉපතැල්ල සහිත පස් තට්ටුව ඉවත් කර ඉන් කමත් වැටිය තනනු ලැබේ. ඉන්පසුව කමත මට්ටම් කොට වතුර ඉස පොළොව තළයි. කමත් සුද්ධ කර රොඩු ඉවත් කළ විට කමත කැපීමේ කටයුත්ත නිම වේ. කමතේ වතුර බැස යාමට පහසු වීම සඳහා කානු කැපීමක් කෙරේ. අගල් තුනක් පමණ ගැඹුරින් යුතුව කැපෙන මෙම කානු ගොම්මොලකඩ හා ඇලිමොල්කඩ යන නම්වලින් හැඳින්වේ. ²⁸ කමත පිළියෙළ කර අවසන් වූ පසු කමත පුරා ගොම මැටි ගෑම සිරිතකි.

ගොයම් පැහීම ද මංගල්‍යයක් ලෙස සිංහල ගොවියා සැලකූ බවට සාධක වේ. අරක් තැබීම, අළුහන් වැඩීම හා කොළ එළීම වැනි කටයුතු අරඹයා කෙරෙන වත්පිළිවෙන් ඊට සාක්ෂි ලෙස දැක්විය හැක. මේ කටයුතු බොහෝ පෙදෙස්වල සිදු වූයේ කොළ මඩින දිනයේ ය. මේ නිසා කොළ මැඩීමට ශුභ දිනයක් තෝරා ගනු ලබයි. එහිදී සැලකිලිමත්විය යුතු කරුණු ලෙස ඉරිදා,අඟහරුවාදා සහ සෙනසුරාදා දිනයන් යොදා නොගැනීම, රික්තා දිනයන් යොදා නොගැනීම, ගමේ කිසිවකු මිය ගිය දිනයක් හෝ භූමදාන කරන දිනක් නොවීම, ගොවි බිරියගේ ඔසප් දිනයක් නොවීම,ගෙදර දැරියක මල්වර වූ දිනයක් නොවීම, ගමේ වැසියකුට සරළ දෂ්ට හෝ තුවාල වූ දිනයක් නොවීම, බෝවන රෝග වැළඳී ඇති දිනයක් නොවීම ආදිය හඳුනාගත හැක.

කොළ මැඩීමට පෙර අරක්වල වාරිත්‍රය සිදු කරනු ලබයි. කමත මැද වළක් සාරා අරක්වස්තු තැන්පත් කරනු ලබයි. “හීරැස්ස, තොලබෝ, දිවිකඳුරු, ඉලුක්, රඹුක්, යකඩ, හක්බෙල්ල,කොහොඹ පෝරුව සහ අරක් මුත්තා” රට පුරාම ව්‍යාප්තව පිළිගැනුණු අරක් වස්තු ලෙස සැලකිය හැක. ²⁹ අරක් වස්තු තැන්පත් කිරීමේ අරමුණ වන්නේ කමත් භූමියට සිදුවිය හැකි උපද්‍රවයන් වළකා ගැනීමයි. මිලගට කමතේ සිදු කරන තවත් වාරිත්‍රයක් ලෙස ‘අළුහන් වැඩීම’ හැඳින්විය හැක. අළුහන් වැඩීම සිංහල ගොවි සමාජය පුරාම පැතිරී තිබූ බව පෙනේ. ආරක්ෂාව පතා කමත් භූමියේ රූප සටහන් ඇදීම අළුවලින් කරන බැවින් අළුහන් යන්න යෙදුනා විය හැක.³⁰ අළු වකුය ඇදීම සඳහා කුඹුක්, අගිල්, මී වගේ දර පුළුස්සාගෙන අළු සකසාගෙන අළු වකුය ඇඳ ගැනීම සිදු කරයි. කම්බා කණුව වටේ අළු වලින් වට තුනක් හෝ හතරක් ඇඳගෙන එම වට ඇඳීමෙන් පසු කොටස් හතරකට හෝ අටකට හෝ දිග අතට පාද බෙදා ගනු ලබයි. එම පාද තුළ යතුර,උකුණු දැත්ත, කෙවිට, බෝලත්ත, කටුමානත්ත, උදැල්ල, නගුල, ලාහ, කටුහග්ගෙඩිය ආදී කුඹුරේ භාවිත කලස්පන්තවල රූප සටහන් අඳිනු ලබයි.³¹ කමත් වකුය ඇඳීමෙන් පසුව කොළ පාවරය එළීමට කමත සුදානම් ය.

28 කහඳගමගේ,(2018):40.
29 -එම- 46.
30 -එම- , (2018):65.
31 දළපොත.(2001):21.

කමත පුරාණයේ පටන් වී ගොවියා කොළගොං ගැහීමෙන් “බුද්ධිමෝග” රැස්කරනා භූමිය යි. මේ නිසාම කමතේ හිමි කාරීත්වය බුදුන්වහන්සේට පවරා ඇත. ඒ බව කොළ මැඬිමේදී කරන අඬහැර පැමිවලින් පවා හඳුනාගත හැක. “මේ කාගේ දෝ කමතා - අපේ බුදුන්ගේ කමතා” ඊට අමතරව “මේ කාගේදෝ කමතා - ඉර දෙවියන්ගේ කමතා - සඳ දෙවියන්ගේ කමතා” ලෙස දැක්වීමෙන් බුදුන්වහන්සේට වගේම ඉර හඳ දෙවියන්ටද කමතේ භාරකාරත්වය ලබා දෙයි. සකසා ගත් කමතේ කොළ මැඬිමේ දී පළමුව පාවරය එළන ගොවිආල විසින් පළමු වී කරල් මීටිය කෙත් යායේ සිට හිස මතින් රැගෙනවිත් කම්බා කණුව වටේ තෙවරක් කැරකී කම්බා කණුව වටේ කොළ එළීම සිදු කරනු ලබයි. කමත පුරා අස්වැන්න අතුරා අවසන් කල පසුව පාවරයට අම්බරුවන් දැමීම පිළිවෙළකට සිදු කරයි. ඒ අනුව මුදුනා, කොළමුන්නා, දැතුරයෝ, කලාතයා ආදී ලෙස දමා කොළ පාවරය සිදු කරයි. එහිදී අඬහැර පැම, කළවිට පිරිත පිරීමටද, පුර වැඩුම කීම, කමත් හැල්ල කීම සිදු කරනු ලබයි.

කමතේ ආවතේව කටයුතුවලට හවුල් වීමට පැමිණ සිටින අත්තම්කාරයන්ට වැඩ අවසන් වන තුරු සංග්‍රහා කිරීම පාවරයේ හිමිකාර ගොවිආලගේ යුතුකම වේ. කමතේ දිවා රාත්‍රියේ ආහාරය “ඇඹුල” වන අතර උදේ ආහාරය “අඩුක්කුව” වෙයි. කමතට ආවේණික වූ තහංචි ලෙස කිලි හෝ අපිරිසිදු යැයි සම්මත කිසිම වස්තුවක් කමතට නොගැනීම, කෘකොස්සන් ගැසම තහංචි වේ, බුලත් කෙළ ගැසීම හා මත්පැන් පානය කිරීම, කමත තුළ ඇගමැලී කැඩීම තහංචි වේ, පාවහන් හා හිස්වැසුම් පැළඳීම තහංචි වේ, මැඩුවම් හළ බා බැන රාහි කරන තෙක් කමතෙන් පිටවිය නොහැක, කමතෙන් ණය තුරහට වී ඉල්ලීම හා අම්බරුවන් ඉල්ලීම තහංචියි. ඉන්පසුව පිළිවෙළින් කොළ මැඬිමේ සිට බැන නිවසට ගෙනයාමේ ක්‍රියාවලිය තුළ මැඩුවම් හලා බෑමට පෙර අම්බරුවන්ට සෝත්‍ර කිරීම, කොක් ගැම, මාන් ගැම, බැන රාහි කිරීම, බැන ගැරීම, බැන කන්දට වැදීම, අක්යාල වෙන් කිරීම, බැන කන්ද යාල්ලීම, බැන මළුවලට දැමීම, අක්යාල කොටස මුලින් ගෙට ගෙන යාම හා ඉන්පසුව ගොවි ගෙට අලුත් බැන ගෙනයාම සිදු කරනු ලබයි.

වී බිස්ස වනාහි සිංහල ගොවියාගේ වී වගාවේ පසු අස්වනු සංරක්ෂණය කරන නිර්මාණයකි. වී බිස්සක් නොතිබුණු ගොවි ගෙදර ආර්ථිකය අනාරක්ෂිත බව පිළිගත්තකි. වී බිස්ස ආහාර සංරක්ෂිතභාවයේ සංකේතය යි. ඒ හා බැඳුණු සංස්කෘතියෙහි බොහෝ ලක්ෂණ විද්‍යාත්මක ය. එහි විද්‍යාත්මක භාවය කොතෙක්දැයි කිව හොත් පොළොව මත සිටුවන අටුපාදයේ සිට පිදුරු හත්තිය දක්වා ම වී ඇටයෙහි ජීව ගුණය ආරක්ෂා කිරීමේ අරමුණින් යුක්තව බිස්ස තනා ඇත. වී බිසි වර්ග කිහිපයක් හඳුනාගත හැක. එනම් මැටි බිස්ස, පිදුරු බිස්ස, වේවැල් බිස්ස, කෝටු බිස්ස, වරුව කමත් බිස්ස, පැහැ, කුඩය, ගෝනි බිස්ස ආදී වශයෙනි. ගොවි ගෙදරක බිහි කිහිපයක් ම තිබීම වත්පොහොසත්කම් ප්‍රදර්ශනය කිරීමකි. මෙයාකාරයට ගොයම් කැපීමට දින කතිකා කරගත් දා පටන් අස්වනු නෙළන තෙක් කුඹුරෙහි වෙන සියලු කර්තව්‍යයන් තුළින් ධීවනින් වනුයේ ඉපැරණි සිංහල ගැමියාට කුඹුර හා සබැඳිව පැවති මානුෂීය ගුණාංග, සාමූහිකත්වය, ආහාර රටාව, බුද්ධිමය කෞශල්‍ය හා තාක්ෂණික ඥාන සම්භාරයේ ප්‍රතිඵලයි.

• පළිබෝධ ක්‍රම

ගොවිතැන ආශ්‍රිතව පළිබෝධ ක්‍රම භාවිත කරනු ලැබුවේ ගොවිතැන මැස්සන්ගෙන්, පණු රෝග වලින්, වන සතුන්ගෙන් ආදීන්ගෙන් ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා ය. ගොවිතැන හා බැඳුණු පළිබෝධ ක්‍රම අතිශය විද්‍යාත්මකය. ඖෂධ භාවිත ක්‍රම, යාන්ත්‍රික ක්‍රම, ජෛව විද්‍යාත්මක ක්‍රම ආදී ලෙස ද පළිබෝධ ක්‍රම වලට විවිධ ක්‍රමෝපායන්ට භාවිත කර ඇත. වී වැපිරීමට පෙර භාවිතා කරන ක්‍රමෝපායන් කිහිපයක් තිබුණි. බීජ වැපිරීමට පෙර සිටම අස්වැන්න සරු කර ගැනීමට, රෝග පාලනය කර ගැනීමට විවිධ පරිසර හිතකාමී ක්‍රමෝපායන් අතීතයේ දීත් භාවිතා කර ඇත. පොළොව තිත්ත කලට වගා නොකරයි. තවද බිත්තර වී වැඩීම, වී යහන කැඩීම යනාදී ක්‍රමයන් ද වී වැපිරීමට පෙර භාවිතා කර ඇත. වැපිරීමේ හෝ තවත් සැකසීමේ දී භාවිතා වන ක්‍රමෝපායන් කිහිපයකි. කරඳ, බැල තණ සහ තිත්ත කොළ සාත්තුව ඉන් එක් ක්‍රමයකි. පැළයේ සිට සම්පූර්ණයෙන් වැඩෙන තුරු භාවිතා වන ක්‍රමෝපායන් කිහිපයකි. හත් කිරි සාත්තුව ද කෙමකි. පණුවන් රෝග මර්ධනය කිරීමට විවිධ කෙම් ක්‍රම භාවිතා කර ඇත. ලුලු වැළලීම එක් කෙම් ක්‍රමයකි. ලුල් අල ගෙන ඒවායේ මැද සිදුරු කිහිපයක් බැගින් සාරයි. ඉන් පසු සහිද ලුණු, සීතක්කාරන්, පල්මානික්කම් හා හින් කොවිව් අඹරා පාප්පයක් සාදයි. එම පාප්පය ලුලු සිදුරු වල පුරවා කුඹුරේ තුන් පොළක මධයට දමයි. දින හතක් ගතවන විට ලුල් අල කුණු වී යයි. එවිට පණුවන් වඳ වෙන බව පැවසේ. මැසි මර්දනයට දේශීය ඖෂධ කෙම් ක්‍රම රාශියක් යොදා ගෙන ඇත. බටලි වැනීම එක් කෙම් ක්‍රමයකි. මෙහි දී උණ බට කැබැල්ලක් ගෙන එය සම්පූර්ණයෙන් ම වැසෙන සේ රෙදි පටි වෙලයි. පසුව එම රෙදි පටි ආවරණයෙහි දොරණ තෙල් සහ කොහොල්ලෑ තවරනු ලැබේ. ඉන් පසුව එය ගොයමට උඩින් කොළ වල තැවරෙන අයුරින් ඒ මේ අත වනනු ලැබේ.

කෘමි රෝග පාලනයට විවිධ පළිබෝධ නාශක ක්‍රම අතීතයේ දී යොදා ගැනිණ. කොහොඹ තෙල් පන්දම් දල්වීම සිදු කර ඇත්තේ මෙසේ ය. කොහොඹ තෙල් යොදා දල්වූ පන්දමක් ලෙස එය පිලිස්සීමෙන් හානියක් සිදු නොවන අයුරින් වගාවෙහි සියළුම ශාක පැළෑටි අතුරින් රැගෙන යනු ලබයි. කෘමීන් දුමු බිත්තර විනාශ කිරීම මේ තුළින් සිදු වේ. තවද තලියකට ගැසීම, සබන් වතුර ඉසීම, භූමි තෙල් ඉසීම සහ අළු ඉසීම ආදී ක්‍රම උපායන් ද පෙන්වා දිය හැකිය. වන සතුන් මර්ධනයට ද විවිධ පළිබෝධ ක්‍රම භාවිතා කර ඇත. හිසකෙස් කොට දූමීම එක් ක්‍රමයකි. හිසකෙස් කොට කොහොඹ තෙලෙහි මිශ්‍ර කොට උදය වරුවේදී වගා බිමෙහි ස්ථාන කිහිපයක දමනු ලබයි. මෙය, මීයන් සහ උයරන්, වී සහ එළවළු වගා බිම්වලින් පලවා හැරීම සඳහා යොදා ගැනේ. තවද මීට අමතරව මොණර පාදයකින් පහුරු ගැම, බුම්වැල් ගැම වැනි ක්‍රමයන් ද පෙන්වා දීමට පුළුවනි. මීයන් පාලනය කිරීමට ද කෙම් ක්‍රම භාවිත කරනු ලැබේ. අන්තාසි ගොබ ගැසීම එක් ක්‍රමයකි. අන්තාසි ගස් වල මද ගොබය ගලවා, ඒවා සැන්දෑ කාලයේ දී කුඹුරේ මීයන් විසින් හානි කර ඇති ස්ථාන වල සිටවනු ලැබේ. මෙම කෙම් ක්‍රමය සිදු කරනු ලබන අය අන්තාසි ගොබ ගැසීමෙන් පසුව ආපසු නිවසට පැමිණෙන අතර තුර දී කිසිවෙකු සමඟ කතා නොකළ යුතු යැයි විශ්වාස

කෙරේ. අන්තර්ගත ගොඩ නිකුත් වීමේ දී නිකුත් වන දුරද මිසන් කුඹුරට ඒමෙන් වළක්වයි. හණ ගොඩ සිටු වීම ද තවත් කෙමකි. කුඹුරෙහි ගොඵබෙල්ලන් මර්ධනය සඳහා පරිසර හිතකාමී කෙමි ක්‍රම භාවිතා වේ. තැඹිලි මැතිරීම එක් කෙමකි. “සබ්බ පාපස්ස අකරණං” ගාථාව 108 වරක් මතුරා එම තැඹිලි වතුර කුඹුරෙහි සැම තැනටම ඉසිනු ලබයි. මේ සියලු දේ නිම කිරීමෙන් පසුව කිසිවකු සමග කතා නොකර නිවසට යා යුතුය. ජෛව පාලන උපක්‍රම පලිබෝධ වශයෙන් යොදා ගැනේ. පණු මර්ධනයට පක්ෂීන් කැඳවා ගැනීමේ උපක්‍රමයක් විය. පොල් ලෙලි ටිකක් ගෙන බඩ පැත්ත උඩට සිටින සේ කහරු රිටිවල අමුණා පොල් ලෙල්ලට පස් හෝ වැලි දමා වත්කර කුඹුරේ තැන තැන රිටි සිටුවයි. ඉන් පසු පොල් ලෙලි මත මුං ඇට ස්වල්පයක් බැගින් දමනු ලැබේ. දින තුනක් යන විට මුං ඇට පැළ වේ. මුං ඇට දකින පක්ෂීන් ඒවා අනුභවයට පැමිණ කුඹුරේ සිටින පණුවන් ද කා දමති.

තවද මීට අමතරව ඇස් වහා කටවහා දෝෂ දුරු කර ගැනීම සඳහා පඹයෙක් කුඹුරේ සිටු වීම, විසිතුරු මල් වර්ග වැට හතර වටේ සිටුවීම ආදී ක්‍රම භාවිතා කර ඇත. එනම් පැමිණෙන පුද්ගලයාගේ ඇස විසිතුරු දේ දෙසට යොමු කිරීම එහි අරමුණයි. ශාන්ති කර්මයන් ද රෝග පාලනයට, අස්වැන්න වැඩි කර ගැනීමට සිදු කර ඇත. උක්ත කරුණු අණුව බලන විට අතීතයේ දී පරිසර හිතකාමී පලිබෝධ ක්‍රම භාවිතා කර ඇත. ඒ තුළින් මිනිසාට කිසිදු අහිතකර ප්‍රතිඵල අත් වූයේ නැත. එදා සමාජය තුළ ද විද්‍යාත්මක ක්‍රමවේදයන් භාවිතා කර ඇති බව ඒ අනුව අවබෝධ වනු ඇත. නමුත් වත්මන වන පරිසර හිතකාමී නොවන ක්‍රමෝපායන් අස්වනු වැඩි කර ගැනීමට, රෝග වළක්වා ගැනීමට භාවිතා කිරීම නිසා මිනිසා ලෙඩ රෝග වලින් යුක්ත ආයු කාලය අඩු පුද්ගලයකු බවට පත්ව ඇත. විශේෂයෙන් බතින් රට ස්වයං පෝෂිත කරන උතුරු මැද පළාතේ වකුගඩු රෝග වැඩි වීමට ද විෂ රසායනික ද්‍රව්‍ය භාවිතය හේතු වී ඇත. අද වන විට විෂ රසායනික පොහොර තෙල් නොමැතිව අස්වැන්න ලබා ගැනීමට නොහැකි අන්දමට පස වෙනස් වී ඇත. මෙය ශෝචනීය තත්ත්වයකි.

• පැරණි පොහොර වර්ග භාවිතය

සාම්ප්‍රදායික ගොවිතැන් ක්‍රමයේදී ගොවියා විසින් පරිසරයෙන් උපරිම ප්‍රයෝජන ලබමින් ඉවත දමන ද්‍රව්‍ය අපතේ නොහැර පොහොර බවට පත්කර ඇත. ඒ හේතුවෙන් රටේ සෑම පෙදෙසකම ගොඩමඩ ඉඩම් ස්වාභාවික පොහොරින් හා වගාවන්ගෙන් සශ්‍රීක විය. එකල වී වගාවේදී කෘතීම රසායන යෙදුම් භාවිතා කළේ නැත. පස, ජලය හා හිරු එළිය ඔවුන්ගේ සම්පත් වූ අතර ඒවා නිසිලෙස පරිභෝජනය කිරීමේ ක්‍රමවේදයන් පරපුරන් පරපුරට උරුම වූ දැනුමෙන් හා අත්දැකීමෙන් පෝෂිත විය. කුඹුරක බිම් නැගුමෙන් පසු නැවතත් වතුර බැඳ නියර කපා සුද්ද කර නියර බැඳීම සිදු කරනු ලබයි. මේ හේතුවෙන් කුඹුරේ අපද්‍රව්‍ය කුණු වී පොහොර වී පස පදම්වේ. එමෙන්ම සුර්යාගෙන් ලැබිය හැකි විශාලම සම්පත වූ නයිට්‍රජන් ලබා ගැනේ. අස්වැන්න අස් කොට ඉතිරිවන පිදුරු පිළිස්සීමෙන් වටිනා පොහොරක්ද ආපසු ලබා ගැනේ. වී ඉසීම ආරම්භ කරන අවස්ථාව වන විට පස

පොහොර වී සුදානම්ව ඇත. ජලය, සුර්යාලෝකය, කුණු රොඩ් ආදියෙන් උපරිම ප්‍රයෝජන ගෙන වගාව සරු කිරීමට පස සුදානම් කර ඇත. පස පොහොර කර හෝග වගා කිරීමෙන් අනතුරුව නිසි කලට වල් පැළ නෙලීම ගොවියාගේ කදිම පරිසර සුරැකුම් ආදර්ශයක් විය. ගොවිපලක වල් නෙලීම අත්‍යවශ්‍ය වූයේ එමඟින් ඉටු වූ බහු විධ ප්‍රයෝජනයන් නිසාය. පයට පැගෙන කුඩා පැළ පසුව අමතර අංකුරයක්ද සහිතව නැගී සිටින නිසා අස්වැන්න සරුකර ගත හැකිවිය.

අස්වැන්න නෙලීමෙන් අනතුරුව ගේ දොර සඳහා අවශ්‍ය පිදුරු වෙන්කර ගැනීම සිදුකරන අතර ඉතිරිය ගොවිපලේ පුළුස්සා දැමීමෙන් පොහොර කර ගත්තේය. පරිභෝජනය සඳහා වී කෙටීමෙන් පසු ගංගා, ඇළ දොළ හෝ මහා මාර්ග අවහිර කිරීමට යොදා ගැනීමේ අශිෂ්ට ක්‍රියාවෙන් මිදුණු පැරණි ගොවියා ඒවා පුළුස්සා අළු පොහොරට යොදා ගත්හ. පසුව කෙටි විරාමයකින් පසු නැවතත් ගොවි වක්‍රය ආරම්භ කරයි. ඒ අතරතුර කාලයේදී කුඹුරේ වල්පැළ වැඩෙන්නට ඉඩ හැර ඒවා ගව ආහාර පිණිස යොදා ගත් අතර ‘ගොම’ කුඹුරු යායටම එක්විය. එය පස සරු කිරීමේ මගක් විය. ඊළඟ බිම් නැගුමට පෙර ලියදිවල වතුර බැඳීම සිදු කරන අතර එමඟින් වල්පැළ දිරාපත් වී පසට පොහොර වේ. මෙසේ සරු කෙරෙන කුඹුරු බිමේ පස ශක්තිමත් නියරවල් යොදා සකස් කෙරෙන්නේ අමතර ජලය වෙන් කිරීමේදී සරු පස සේදී ඉවත්ව නොයන පරිදිය. පැරණි ගොවීන් කෘතීම රසායනික යෙදුම් වලින් තොර වීම නිසා පසේ ස්වාභාවික ක්‍රියාවලියට හානිවූයේ නැත. එකම බෝග යක් යම් භූමියක බොහෝ කාලයක් මුළුල්ලේ වගාකිරීම මඟින් එකී හෝගයට අවශ්‍ය පසේ පෝෂක කොටස් හීන වී යන බව දන්නා පැරණිකන් සිය කුඹුරු වලට බැහැරින් විවිධ කාබනික පොහොර ගෙනවිත් දමා ඇත. ගව පාලනය බෙහෙවින් ව්‍යාප්තව පැවති බැවින් වියළි ගොම පොහොරද දිරාපත් වී ගිය කොළ පොහොරද ඉසීම සිදු කර ඇත. එමෙන්ම කැප්පෙටියා, මකුළු ආදී පසට සාරගුණ එක් කරන දේ යෙදීම සිරිත විය. නමුත් හරිත විජලවය සමඟ පැමිණෙන රසායනික පොහොර භාවිතය හේතුවෙන් දේශීය පොහොර භාවිතයේ අභාවය ආරම්භ විය. සාම්ප්‍රදායික පොහොර ක්‍රමය සඳහා වැඩි ශ්‍රමයක් කැපකළ යුතු නිසාත් රසායනික පොහොර ජනප්‍රිය කරවීම සඳහා වූ සහන ක්‍රම නිසාත් ශ්‍රමය වැය කිරීම අවම වූ නිසාත් ගොවීහු රසායනික පොහොර භාවිතය වැළඳගත්හ. මෙමඟින් සිදුවූයේ පොළොවට අවශ්‍ය සත්ත්ව හා ශාක කොටස් අඩු වී පොළොවේ සංයුතිය වෙනස් වීමයි.

• රැකුම් බැලුම්

අතීතයේ පටන් ගොවියා විසින් විවිධ ක්‍රමෝපායයන් යොදා ගනිමින් කෙත රැකීම සිදු කරන ලදී. ගොඩ ගොවිතැනේ දී පමණක් නොව මඩ ගොවිතැනේ දී ද මෙම රැකුම් බැලුම් ක්‍රම භාවිත කරන ලදී. ජන සම්ප්‍රදායේ එන නෙළුම් කවියක “දුම්බර කෙතේ වැට බැඳලා රැකුම් බැලුම්” යනුවෙන් දක්වමින් කෙතට වැට බැඳීම තුළින් රක්ෂා කළ හැකි බව දක්වා සිටියි. තවද සම්භාව්‍ය සාහිත්‍යය තුළ ද මෙම රැකුම් බැලුම් පිළිබඳ තොරතුරු විග්‍රහ වේ. ඒ අනුව පූජාවලී කතුවරයා පවසන්නේ,

“වැට බැඳ ඉස්නම් නමාළ, ගොයම් නිලන අවස්ථාවෙහි කුඹුර මැදැ රකවල් පැලක් තබා ගෙන, මැසි දඬක් ලාගෙන ගෙයි දී කන බතෙකැ රස නොදැන, ඇඳෙකැ පිටක් නොතබා රාත්‍රීන් දිවාභාගයෙහි, ඒ මැසි දඬේ වැදැ හෙවැ රාත්‍රීන් දිවාභාගයෙහි එක දවසෙකැත් නින්දේ නින්දක් නිදා නො පියා ගෙරින්, මිවුන්, උරන්, මුවන් ආදී වූ සතාසතුන් සාරමසක් රැක්ක මැනැවැ”³² ආදී වශයෙනි.

ගොවිතැන උදෙසා කෘමීන්, කුරුලු කොබෙයියන් පමණක් නොව මීයන්, උරන්, අලියන් වැනි වන සතුන්ගෙන් හානි සිදු වන බව අප දන්නා කරුණකි. එහි දී අලියන්, උරන් වැනි සතුන්ගෙන් කමත රක්ෂා කිරීම සඳහා පැල් රැකීම සිදු කරන ලදී. වර්තමානයේ මෙය එතරම් සිදු නොවුවද, මෙය වනාන්තර ආශ්‍රිත ප්‍රදේශවල කෙත් රැකීමට පැල් ලැගීම සිදු කරනු ලබයි. රාත්‍රී ඵලිවන කුරු නොනිදා පහන් කරමින් අවි, වැසි, මදුරු කරදර ආදිය මෙන් ම නොයෙක් ගැහැට විඳිමින් සතුන් පළවා හරින්නට ගොවියාට සිදු විය. මෙහි දී ගැමියාගේ සිතේ හට ගත් පාලුව, කාන්සිය පළවා හරින්නට ඔවුන් විසින් කවි කියන්නට විය. ඒවා පැල් කවි ලෙසින් ජන සාහිත්‍යයට එකතු වීම සිදු විය.

එමෙන් ම කෙතට එන වන සතුන් බිය ගන්වා පළවා හැරීමට අපේ ගොවිහු උපක්‍රම රාශියක් භාවිත කළහ. ඔවුන් කිසිවිටෙකත් සතුන් මරණයට පත් වන අයුරින් උගුල් ඇටවීම සිදු කර නැත. සතුන් පළවා හැරීමට අපහසු ම වූ විට සතුන්ට අවම හානියක් වන ලෙසින් පළවා දමන්නට විය. පුරාණ ගොවියා විසින් භාවිත කරන ලද රැකුම් බැලුම් ක්‍රම කිහිපයක් මෙලෙස ය.³³

- පඹයන් බැඳීම   ■ කොඩිවැල් බැඳීම   ■ අතු මිටිය බාදීම
- දිය හොල්මන ඇටවීම   ■ ටකපෝරුව බැඳීම   ■ මරුවැල් ඇදීම
- දිය යකා බැඳීම   ■ සත්ත්ව රූප ඇටවීම   ■ තඩි ඇටවීම

● පැරණි වී වර්ග

දේශීය වී වර්ග ගණයෙහිලා ගැනෙන, වන්දනීය ලෙස සැලකුම් ලබන කුරුළු තුඩ, කළු හීනටි, සියපත් ඇල් (පව්වපෙරුමල්), සුවදැල්, මඩතාවලු, කහවනු වැනි වී වර්ග රාශියක් හෙළ කෘෂි සංස්කෘතියේ අතීතය පිළිබඳ විමසන විට හමුවේ. අතීතයේ මේවා බුද්ධ භෝග ලෙස හඳුන්වා ඇති අතර ඖෂධීය ගුණ හා සුවඳ විහිදුවාලමින් අතීතයේ සිරිලක වෙල්යායවල් අස්වැද්දු මෙම පැරණි වී වර්ගයන් සියලු දෑ නාථ දෙවියන් ප්‍රමුඛ දෙවිවරුන්ගෙන් ලද්දක් බවට ජනප්‍රවාද වේ. පූජනීය වූ බුද්ධ භෝගයන් ලෙස සලකන්නා වූ මෙම සහල් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අපිරිමිත වූ පාරමී ශක්තියට සම්බන්ධ වෙමින් පහල වූ පාරමී පූජිත ජනයා වෙත සමන් දෙවියන්ගෙන් ලද දායාදයක් ලෙස කියැවේ. සමන් දෙවියන් තමන්ගේ

32 කහඳගමගේ, පියසේන. කෙතක මහිම - කුඹුර, නුගේගොඩ: සරසවි ප්‍රකාශකයෝ, 2016, 213 පිටුව.
 33 එම, 214-215 පිටුව.

පාරමී පුරා ගැනීම පිණිස තැනූ “මෙම ඇල් වී වර්ගය කුසල් සහිත මනුෂ්‍යාගේ ආහාරයට උපයෝගී වේ.” යන අධිෂ්ඨානය පෙරදැරිව දායාද කළ සහල් වර්ගයකි. පාරමී පුරා භාවනා යෝගීව වැඩ වසන උත්තමයින් වහන්සේලාට පූජා කිරීමට මෙය ඉතා සුදුසුය. එමෙන්ම සියපත් ඇල් වී හෙවත් පව්වපෙරුමාල් නම් වූ සහල් වර්ගය ද යලට කෙරෙන ඇල් වී වර්ගයකි. මෙය ද බුදුන් වහන්සේගේ පාරමිතා ශක්තියට පහල වූ වී වර්ගයක ලෙස ජනප්‍රවාදගතව පවතී. මේ අයුරින් වර්තමාන හෙළ කෘෂි සංස්කෘතිය තුළ ජනප්‍රවාදගතව පමණක් පවතින විද්‍යමානව දැකීම අතිශය දුර්ලභ අවස්ථාවක් බවට පත්ව ඇත.

දේශීය වී වර්ග තුළ ඇති ඖෂධීය ගුණ ගැන විමසීමේ දී පෝෂණ ගුණයෙන් ඉහළ පාරම්පරික දේශීය වී වර්ග දියවැඩියාව, පිළිකා රෝග ආදී නොයෙකුත් රෝග සමනය හැකියාව සහිත බැව් හඳුනාගෙන ඇතත් පරිභෝජනය සඳහා යොදා ගැනීමක් දක්නට නොවන අතර ශරීර සෞඛ්‍යයට අහිතකර උෂ්ණාධික මෙන්ම දියවැඩියාව, අධිරුධිර පීඩනය ආදී රෝගාහාධයන්ට ගොදුරු කරනු ලබන වී වර්ගයන් වර්තමානයේ මිනිස් පරිභෝජනට පවතී. ඇත අතීතයේ භාවිත පැරණි වී වර්ග ඖෂධීය ප්‍රතිකාර ක්‍රමවලට ද බෙහෙවින් භාවිතා කර ඇත. හෙළ නිල වෙදකමින් ප්‍රතිකාර කිරීමේ දී මෙම සහල්වල නිවුඩ්ඩ ප්‍රයෝජනයට ගෙන ඇත. සෑම බෝගයකටම වස විෂ යොදන වර්තමාන සමාජයේ මනුෂ්‍ය ශරීරය ආහාරයෙන් පැමිණෙන විෂ එකතු වූ ගබඩාවක් වැනි බව අප පිළිගත යුතු කරුණකි. මෙම ඖෂධීය සහල් වර්ගවලින් කැඳ සාදා බීමෙන් පමණක්ම මනුෂ්‍ය ශරීරයේ තැන්පත් වී ඇති විෂ ඉවත් කරගත හැකි බව මේ වන විට තහවුරු වී ඇති කරුණකි.කුරුල්ලු නම් සහල්වල නිව්ඩ්ඩ කාටිලේජවල ඇති කැල්සියම් ඉවත් වීම වලක්වයි. මෙය ආහාරයට ගත් කළ රුධිර සංසරණයට එකතු වී ඇට මිදුළුවල තැම්පත් කර ගැනීම එදා සිංහල වෙදකමේ දී සිදු කර ඇත. වර්තමානයේ හන්දිපත් රෝගීන්ට සාර්ථකව ප්‍රතිකාර කිරීමට මෙම සහල් වර්ගය යොදාගනී. මධ්‍යතන භෞත ස්වභාවය ඉහළ මට්ටමක පවතින වී වර්ගයකි. ප්‍රෝටීන හා මේදමය ස්වභාවයන්ට තැන්පත් කරවීම පහසු කරවීමටත් අවශ්‍ය කාලයේදී ප්‍රරෝහණය සඳහා සුදුසු එන්සයිම ඉක්මනින් සපයා දීමටත්, ප්‍රෝටීන් වර්ග හා මේදය දිරවීමට පහසු එන්සයිම අධික ලෙස නිපදවීමත් මෙම වී වර්ගයෙන් සිදු වේ. එම නිසා ආහාර පිරිණය පහසු කරවයි. පසෙහි බැක්ටීරියා හා දිලීර ගහනය වැඩි බැවින් අයන සංචිතයද අධික නිසා විෂ සහිත ද්‍රව්‍ය උරා නොගැනීම පිණිස ශාකය තුළ විශේෂ යාන්ත්‍රණයක් ක්‍රියාත්මක වන බැවින් බීජයේ ඇති සංචිතය තුළ විෂවලට ප්‍රතිරෝධී යාන්ත්‍රණයක් ක්‍රියාත්මක වේ. විටමින් වර්ග ඉතා අධික බැවින් මෙම සහල්වල ශරීරයේ මාංශ පේශීන් වර්ධනයට බෙහෙවින් උපකාරී වේ.

සුවදැල් නම් ඇල් වී වර්ගය අති පුෂ්තිය බුද්ධ භෝගයක් වේ. පාරමී පූරිත ජනයා වෙත සමන් දෙවියන්ගෙන් ලැබුණු දායාදයක් ලෙස ජනප්‍රවාදයේ සඳහන් වේ. සියලු රෝග නිවාරණය සඳහා උපකාරී වන ඖෂධීය ගුණයකින් යුත් මෙම සහල් වර්ගය කයෙහි භෝමෝන ක්‍රියාවලිය සමතුලිත කිරීමට උපකාරී වේ. කයෙහි ඇති ඇඬුනලින් ශ්‍රාවයන් පාලනය කිරීමට අවශ්‍යවන සෙලියුලෝස්වල සංයුතියට බොහෝ දුරට කිට්ටු වන්නා වූ

එහෙත් ඇමයිලෙස් වැනි එන්සයිම උත්පාදනය කරවන ශක්තිය සහිත කාබෝහයිඩ්‍රේට් වර්ගවලින් සමන්විතය. සියපතැල් හෙවත් පව්වපෙරුමාල් යලට කෙරෙන ඇල් වී වර්ගයකි. මෙම වී වර්ගය මුත්‍ර නිෂ්පාදනයේදී ශරීරයෙන් පහ කිරීමට එකතුවන විටමින් වර්ග පාලනය කර ශරීරයේ පටකවල ක්‍රියාකාරීත්වයට අවශ්‍ය විටමින් අධික ලෙස මුත්‍රවල එකතුවීමක් සිදු වුව ද වෘක්කානුවේ ක්‍රියාකාරීත්වය පාලනය කර ප්‍රතිඅවශෝෂණ කිරීමේ ක්‍රියාවලිය වැඩිකරයි. කහවනු යනු පසුකාලීනව ගොඩ මඩ දෙකටම වගා කල වී ප්‍රභේද වලින් විශේෂණය වුවකි. මොල්ටෝස් සාන්ද්‍රණය අධික කරගත හැකි නමුදු ප්‍රෝටීනමය ස්වභාවය ව්‍යුහාත්මකව සංවිත වී ඇති ආකාරය විශේෂිතය. ආහාර මාර්ගය ග්ලූකෝස් සෑදීමට උදවු කෙරුව ද රුධිරයට අවශෝෂණය කිරීමේදී බීජයේ ඇති තන්තුමය ස්වභාවය නිසා පාලනයක් සහිතව සිදු කෙරේ. ක්ෂුද්‍රජීවී ගහනයක් නොමැති ආහාර මාර්ගයක වුව දිරවීම පහසු කරවයි. හිනටි වර්ග ද ඇත අතීතයේ සිටම ඖෂධ සඳහා පරිහරණය කල වී වර්ගයකි. සියලු රෝගවලට ගුණාත්මකභාවයෙන් නිවාරණ ගුණයක් දෙන මෙම වී වර්ගය වසරේ සියලු කල්හි පරිභෝජනයට සුදුසුය. මේ අයුරින් විශ්මිත ඖෂධීය ගුණයකින් පෝෂණය වී ඇති පැරණි වී වර්ගයන් පිළිබඳ විමසීමේදී මේ වී වර්ගයන් නැවත වගා කිරීම ලක්පොළවේ සිදු වන්නේනම් එය ජාතියේ මහත් වාසනාම බව හැගේ.

• උපකරණ සංස්කෘතිය

දේශීය කෘෂි සංස්කෘතිය මගින් හෙලයන්ට ආවේණික ද්‍රව්‍ය සංස්කෘතියක් නිර්මාණය කර ඇත. ඒ අනුව ගොඩ ගොවිතැන හා මඩ ගොවිතැන ආශ්‍රීතව යොදාගත් පාරම්පරික ගැමි ඥාණය විහිදුවාලන උපකරණ සංස්කෘතියක් අපට අතීතයේ සිටම දායාදව ඇත. විවිධ ලෝහ වර්ගයන්, ශක්තිමත් ශාක කඳන් හා ශාක කොටස් භාවිතා කර නිර්මිත මෙම උපකරණයන් අපටම අනන්‍ය ගැමි සුවඳ විහිදුවාලන්නට විය. මේ අයුරින් ගොවිතැනේදී යොදාගනු ලබන උපකරණ උදෙසා ගොවියන් දැක්වූයේ ගෞරවයකි. කමතේදී භාවිතා කරනු ලබන බැන ගැරීම රොඩුකාටු ඉවත් කර වී ඇට සුද්ද කිරීම සඳහා ගනු ලබන යතුර හෙවත් කුල්ල, මැඩුවත් බැමට භාවිතා කරන උකුළු දැත්ත හෙවත් දැතිගොයියා, අම්බරුවන් හසුරවීම සඳහා භාවිත කෙටිට, කමත ශුද්ධ පවිත්‍ර කිරීමට යොදා ගත් බෝලන්න, කටුමානන්න, කමත සැකැස්මට උපකාර කරන උදැල්ල, කමතේදී ධාන්‍ය මැනීම සඳහා භාවිතා කරන ලාහ, කටු හක්ගෙඩිය, නගුල වැනි උපකරණයන්ට ගෞරවනීයත්වයක්, පූජනීයත්වයක් එක්කරමින් කමත් යන්ත්‍රය ඇදීමේ දී මේවා ද නිරූපණය කරයි. තවද අතීත ගැමියා කුඹුරේ, කමතේ, හෙතේ උපකරණ පාවිච්චියෙන් අනතුරුව සෝදා වේලා වන්දනාමාන කොට ආරක්ෂිත ස්ථානයක හානි නොවන අයුරින් ගබඩා කරනු ලබන්නේ ගැමියන් සතු වටිනාම වස්තුව මේ උපකරණ බව පසක් කරමිනි. මෙම උපකරණ අතීත ගැමියා කෙතරම් පූජනීයත්වයකින් සැලකුවේද කියතොත් මෙම උපකරණයන්ට ඉහලින් පා එසවීමක් කිසි විටක සිදු නොකරයි. මන්ද මෙම උපකරණ ඔවුන්ගේ ශරීරාංග තරමටම සමීපව පැවති බැවිනි. කෘෂි සංස්කෘතියට ආවේණික වූ ධාන්‍ය ගබඩා කර ගැනීමට භාවිත බීස්ස, හේනේ කුණු රොඩු ඉවත් කිරීමට භාවිත දෙබල, කුරහන් නෙලීමට භාවිත කුරහන් කැන්න, විශාල ගස් අතු කපා ඉවත් කර

බිම් සකස් කර ගැනීමට උපකාරී වූ පොරව හා පොලකැත්ත, කුඹුරේ වතුර බැස යාමට හැකි වන සේ බිම සකස් කිරීමටත්, කමතේදී වී එකතු කිරීම සඳහාත් යොදා ගන්නා පෝරු ලැල්ල, කුරහන් ඇඹරීම සඳහා භාවිත කුරහන් ගල හා වෙනත් ධාන්‍ය වර්ග කොටා ගැනීම සඳහා භාවිත වංගෙඩිය, වගා කටයුතු සිදු කිරීමේ දී අවශ්‍ය පරිදි ගැඹුරට පස බුරුල් කර ගැනීමට සී සෑම සිදු කරදු කිරීමේ දී ඒ සඳහා භාවිතා කරනු ලබන නගුල, බිම් කෙටීම සඳහා භාවිත උදැල්ල, ගොයම් නෙලීම සඳහා භාවිත දෑකැත්ත, වී වේලීම සඳහා භාවිත මාගල, තද පස බිඳ වෙන්කර ගැනීමට උපකාරී වන මුල්ලුව, පැල් රැකීමේ දී වාඩි වීමට වෙහෙස නිවා ගැනීමට භාවිත පැදුර, හේනට කුඹුරට ආහාර රැගෙන යාම සඳහා භාවිත පන්මල්ල, වගා බිම්වල කුණු රොඩු, පස් කැට හා ගල් බොරළු ඉවත් කිරීම සඳහා භාවිතා කරනු ලබන රේක්කය ආදිය මෙන්ම පයලෑමට භාවිත වාම්පතුල්, මැටි අතල, දර මන්නය ආදිය උපකරණ හෙලයන් සතුව පැවැති කෘෂි සංස්කෘතියේ අන්‍යෝන්‍ය ලක්ෂණ ලොවට දායාද කරන බව නොරහසකි. හේනේ කුඹුරේ වගාවන්ගෙන් නෙලා ගනු ලබන ධාන්‍ය මැනීම සඳහා ගැමි අව්‍යාජත්වය විද්‍යමාන කරනු ලබන හුන්ඩු භාගය, හුන්ඩුව, ලාහ, බුසල් භාගය, බුසල, කුරණිය, කාර්තුවවැනි මිනුම් උපකරණ දේශීය අන්‍යෝන්‍යවය හෙළි කරන උපකරණ අතර දැකිය හැකිය. ගැමි අව්‍යාජත්වය, විශ්වාසනීයත්ව ආදිය පරම්පරානුගතව උරුමකර දීමට ඉවහල් විය. හේනේ කුඹුරේ දී භාවිත කරනු ලැබූ උපකරණයන්ට අමතරව ගැමියන්ගේ ඒදිනෙදා කාර්ය පහසුව සඳහා නිර්මාණය කරගනු ලැබූ වාඩු කොළ පෙට්ටිය, හුණුකිල්ලොටය, කොලොම්බුව, අතුල්පත්, ගිරය , රටා පැදුර, බුලත්කොටන වංගෙඩිය, මිරිස්ගල ගැමි සුවද විහිදුවාලන දේශීය අන්‍යෝන්‍යවය හෙළිකරනු ලැබූ උපකරණ අතුරින් කිහිපයක් වේ.

වර්තමානයේ තාක්ෂණයේ ආගමනය හේතුකොටගෙන ට්‍රැක්ටර්, සුනාමිය, භූතයා වැනි යන්ත්‍ර සූත්‍ර දේශීය ගොවි බිම් ආක්‍රමනය කිරීමක් වර්තමානයේ දක්නට ලැබේ. කෙටි කාලීනව අඩු ශ්‍රමයකින් එල නෙලීම අරමුණු කොට ගෙන වර්තමානයේ යන්ත්‍ර සූත්‍ර භාවිතයට දේශීය ගොවියා පෙළඹී ඇති නමුත් දේශීය අන්‍යෝන්‍යවය හා අරපිරිමැස්ම යන ගුණාංගයන් අප තුළින් ගිලිහී ඇත. වර්තමානය තුළ තාක්ෂණික වශයෙන් සිදු වූ දියුණුව හේතුකොට ගෙන මේවා සිංහල ජාතිය තුළින් ගිලිහී යන සෙයක් දක්නට ලැබුණ ද අතීතයේ අන් කවරකටවත්, කවරෙකුටත් නොදෙවෙනි සංස්කෘතියක් අපට උරුමව පැවැති බව විශද කරන බොහෝ දෑ කෘෂි සංස්කෘතිය තුළින් නිර්මිත උපකරණ සංස්කෘතියපිළිබඳ විමසුමේ දී පෙනේ. මෙම උපකරණ ඇත අවධියේ පටන්ට පැවැති බවත් එම තාක්ෂණය ඇත අතීතයේ සිට යොදා ගෙන ඇති අයුරුත් විවිධ වූ හෙතිහාසික සාධක මගින් හෙළි වේ. ඉන් පසක් වන්නේ මෙරට තුළ නිර්මිත මෙම උපකරණ සංස්කෘතිය මුළු ලොවටම හෙල සංස්කෘතියේ විශිෂ්ටත්වය හඬ ගා කියනු ලැබීමයි.

• කුඹුර ආශ්‍රිතව ජනතාවගේ සුසංයෝගීබව

කුඹුර ආශ්‍රිතව ජනතාවගේ සුසංයෝගීබව පිළිබඳව අපගේ අවධානය යොමු කිරීමේ දී අතීත සම්ප්‍රදායික ගමක කුඹුර ආශ්‍රිතව දැකිය හැකි විශේෂ ලක්ෂණයක් වශයෙන් අපට

සාමූහිකත්වය තුළින් ගොඩනැගුණා වූ සුසංයෝගීඛව යන ගුණාංගයන් හඳුනාගත හැකිය. පුරාණ සම්මතයන්ට අනුව වෙල් යායක කටයුතු කෙරෙන්නේ එක කතාවකටය. කන්න රැස්වීම පැවැත්වීමෙන් එළඹෙන්නාවූ සියලුම නිගමනයන් තීන්දු තීරණයන් අනුව එකම කාල වකවානු තුළ දී කුඹුරු වැඩ කටයුතු ආරම්භ කිරීම හෙළ ගොවි සිරිත විය. විශේෂයෙන්ම බිම් හිය, දෙහිය, පෝරු ගෑම ආදිය කෙරෙන්නේ ද අත්තම් සම්ප්‍රදාය අනුව යායේ සියලු ගොවීන්ගේ සහභාගිත්වයෙනි. කෙත් යායකට යෙදෙන්නේ ද එකම වර්ගයක බිත්තර වී ය. වැඩිමල් වී නම් වැඩිමල් වී, බාල වී නම් බාල වී, එවිට ගොයම් කැපීමේ කටයුතු සිද්ධ වන්නේ ද එකම කාලයක දී ය. කෙත් යායේ කටයුතු සාමූහිකව ඉෂ්ට සිද්ධ වන්නේ එවිටය. මෙතුළින් අපට විද්‍යමාන වන්නේ හෙළ කුඹුරු ගොවිතැන මඟින් ගොඩනැගුණා වූ සාමූහිකත්වයේ සුසංයෝගයම වේ. සී සෑමේ දී ගොත් බාත් යෙදෙන්නේ වෙල් යායේ ස්වභාවය අනුවය. වෙල් යාය විශාල නම් අඩු තරමින් ගොත් බාත් තුනක් වත් යෙදෙයි. එවන් අවස්ථාවල මුල් හී කාරයෙක් අවශ්‍ය වෙයි. පළපුරුදු මුල් හී කාරයෙක් කරමුලට යෙදූ විට හිය සාර්ථක වනු ඇත. සෙසු හී කාරයන් සිය ගොත්බාත් දක්කන්නේ මුල් හී කාරයාගේ අඬහැරය අනුවය. ඒ අනුව හිය සාර්ථක වන්නේ මුල් හී කාරයා මතය. කුඩා ලියැදිවල බිම් නැගුම කෙටීම දක්නට ලැබෙයි. බිම් නැගුම කොටන ගොවීන්ගේ උදලු ඉහළට එසවෙන්නේ ද එකටය. පහත් වන්නේ ද එකටය. මේ අපුරු රටාව බිම් නැගුම කෙටීම සාර්ථක කරන අතර ඊට සන්දර්ශනාත්මක අගයක් ද එක් කරනු ලබයි. වර්තමානයේ ට්‍රැක්ටර් උපයෝගී කොටගෙන සී සෑමේ කටයුතු සිදු කළ ද මුලු වෙල් යායම එකම කාල සීමාවක් තුළ දී සී සෑමේ කටයුතු ආරම්භ කිරීම සහ අවසාන කිරීම සිදු කරනු ලබයි. සහයෝගීත්වයෙන් සාමූහිකව කටයුතු කිරීමේ ගුණාංගය මෙතුළින් විශද වන බව හඳුනාගත හැකිය.

අත්තම් ක්‍රමයට සිදු කෙරෙන ගොයම් නෙලීම සහ කැපීම ද අපුරු සංස්කෘතිකාංග යන්ය. පැරණි ඇත්තෝ තාල කැපුමට ගොයම් කැපුහ. තාල කැපුමේ දී බුම්මැඩි, උඩැක්කි ආදී වාද්‍ය භාණ්ඩ යොදා ගත් හෙයින් තාල කැපුම සිදුවූයේ නාට්‍යානුසාරයෙනි. එසේම ගොයම් කැපීමේ දී ද එම ගුණාංගයන්ම දැකගත හැකිය. දැකැත්තෙන් කපනු ලබන ගොයම් මීට උඩට එසවීම සහ එය ඉපනැලි මත තැබීම ඉතාමත් සෞන්දර්යාත්මක අංගයක් සේම කුඹුර තුළින් දැකගත හැකිවන සියල්ලන්ගේ සුසංයෝගී බව තහවුරු කරන්නා වූ අපටම අනන්‍ය වූ සංස්කෘතිකාංගයක් මෙම හෙළයන්ගේ කුඹුරු ගොවිතැන තුළින් අපට හඳුනාගත හැකිවීම විශේෂත්වයකි. කුඹුර හා සබැඳි ආහාර රටාව පිළිබඳව විමසීමේ දී, කයිය විශේෂ අංගයක් වශයෙන් හඳුනාගත හැකිය. මෙම කයිය තුළින් හෙළ ගොවියාගේ සාමූහික බව විශද වන අතර කුඹුර තුළ කුල-මල, ධන-බල, වත්පොහොසත්කම් යනාදිය සැලකිල්ලට නොගත් බවත් එතුළින් සියල්ලන්ගේ සුසංයෝගීත්වයක් දක්නට ලැබෙන බවත් දැකගත හැකිය.

එම සුසංයෝගීත්වය මිනිසා මිනිසා අතර පමණක් නොව මිනිසා සහ සත්වයින් අතර ද හඳුනාගැනීමට මෙම කෙත වටා ගොඩනැගුණාවූ සංස්කෘතිය මහඟු පිටුවහලක් ලබාදෙනු ඇත. අතීත සම්ප්‍රදායික ගමක කුඹුර ආශ්‍රිතව දැකිය හැකි විශේෂ ලක්ෂණයක්

වූයේ කුරුල්ලන්ගේ ආහාරය සඳහා වෙන්කල කුරුල්ලාපාවයයි. මෙය කුඹුරු යායේ වැව අසල මුල්පොට සිට අස්වැද්දුම්පොට හෝ හැරෙනපොට දක්වා වූ තීරුව කුරුල්ලාපාවට වෙන්කර ඇත. මෙහි වැවෙන්නා වූ අස්වැන්නෙහි හිමිකාරීත්වය සොබාදහමට ලබා දීමට තරම් හෙළ ගොවියා කෘතඥ වී ඇත. කමතෙහි ක්‍රියාකාරීත්වට නොමඳ සහයෝගයක් ලබාදෙන්නා වූ අම්බරුවන්හට සලකන ලද්දේ තම දරුවන්ට මෙන්ය. මෙතුළින් විශද වන්නේ ද හෙළ ගොවිතැනෙහි දී කුඹුර ආශ්‍රිතව ගොඩනැගුණා වූ සාමූහිකත්වයේ සුසංයෝගීත්වයයි.

සමාලෝචනය

“සමාජයක් තුළ පෝෂණය වන්නා වූ සාරධර්මයන්ගේ හරය හෙවත් ඒකමිතිය ‘සංස්කෘතිය’ නමින් හැඳින්වේ. එම සංස්කෘතිය හැඩගැසෙන්නේ ජනකායගේ පැවැත්මත්, වින්තන පරිසරයත් අනුව ය. මෙම හැසිරීම අවිච්ඡින්න වූ පරිණාමයකට ගොදුරු වෙයි. ඒ වනාහි මානව වර්ගයාගේ සමාජ විකාසනයේ ම සමස්ත ප්‍රතිඵලයක් හෙවත් අභ්‍යන්තරික හරය වන්නේ ය.” සදාචාරාත්මක සංවර්ධිත සමාජයක් බලාපොරොත්තුවෙන් ගොඩනගා ගත් සංකල්පය සංස්කෘතියයි. එනම්, සමාජයට අවැසි පරිදි මනස සකස් කර ගැනීමයි. තාක්ෂණයේ දියුණුවත් සමග මිනිසා හුදකලාවෙන් මිදී සාමූහික පිරිසක් වශයෙන් ජීවත් වීමට පටන් ගැනීම තුළින් සංස්කෘතියේ සැකැස්ම නිර්මාණය විය. හෙළ සංස්කෘතියෙහි තිඹිරිගෙය වූයේ කෘෂි සංස්කෘතියයි. හෙළ වැසියා සමාජමය බැමිවලින් බැඳුණු ජනකායක් වශයෙන් එක් වීමට හේතු වූයේ ගොයම් ගස වටා බැඳුණු හෙළ කෘෂි සංස්කෘතියයි. එමෙන් ම හෙළයා සුබනමය වූ මනසක් ඇති ජාතියක් බවට පත් වූයේ බුදුදහම ලැබීමත් සමග ය. එනම්, හෙළ සංස්කෘතියේ සභ්‍යත්වයේ මූලෝත්පාදනයට ගොයම් ගස වටා බැඳුණු සහල් ශිෂ්ටාචාරය තුළින් ආ තාක්ෂණික ශිල්ප ඥානය, සාර්ධර්ම සිරිත් විරිත්, ආකල්ප, විශ්වාස, ඇදහීම්, ප්‍රතිභාව, වින්දනය බුදුදහමපෝෂණය වී අනර්ඝ අමිල වූ ශ්‍රේෂ්ඨතම සංස්කෘතියක් හෙළදිවට දායාද කළහ.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ නාමාවලිය

අබේසිංහ, ආරිය. (1986) කමත හා බැඳි ගොවි සිරිත් විරිත්, නව සංස්කෘති 1 කලාපය, කොළඹ.
ඉලංගසිංහ, මාමිනියාවේ. (2009) වැව් ගම් පවුර, ඇස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ, කොළඹ.
එරන්දි සසිප්පා මානුව, ආර්. එම්. (2014) නුවරකලාවියේ ජලය හා සබැඳුණු සෙත්කම්, ඇස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ, කොළඹ
කරුණාරත්න, ඩේවිඩ්. (2021) එදා හෙළදිව, සීමාසහිත ඇම්. ඩී. ගුණසේන සමාගම, කොළඹ.
කහඳගම, සන්ධ්‍යා. සම්භාෂා, 11 වන කලාපය. (2000) ජනකවියෙන් හෙළි වන කෘෂිකාර්මික ජීවිතය, අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය. කහඳගමගේ, පියසේන. (2016) කෙතන මහිම-කුඹුර, සරසවි ප්‍රකාශකයෝ, නුගේගොඩ.
කුමාරස්වාමි, ආනන්ද. (1962) මධ්‍යකාලීන සිංහල කලා, සංස්කෘතික දෙපාර්තමේන්තුව, කොළඹ.
ගුණසේකර, ඉෂාරා අප්පි. හෙළ ගොවිතැන හා අභිචාර විධි, ඇස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ (පුද්.) සමාගම.

- ජයසිංහ, ඒ. කේ. ජී. සහ කුමාර, හේමන්ත. සමාජ විද්‍යා විචාරාත්මක ලිපි, එස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ, කොළඹ.
- දළපොත, මහින්ද කුමාර. (2015) කමත හා කුඹුර ජනවහර, ෆාස්ට් පබ්ලිෂන් (ප්‍රයිවට්) ලිමිටඩ්, කොළඹ.
- දළපොත, මහින්ද කුමාර. (2001) කෙතේ වගතුග (උරුමය 03), ෆාස්ට් පබ්ලිෂන් (ප්‍රයිවට්) ලිමිටඩ්, කොළඹ.
- දළපොත, මහින්ද කුමාර. (2001) කමතේ වගතුග (උරුමය 04), ෆාස්ට් පබ්ලිෂන් (ප්‍රයිවට්) ලිමිටඩ්, කොළඹ.
- දළපොත, මහින්ද කුමාර. (2001) හේතේ වගතුග (උරුමය 05), ෆාස්ට් පබ්ලිෂන් (ප්‍රයිවට්) ලිමිටඩ්, කොළඹ.
- දිවාකර, අනුරන් ඉන්දිකා. (2003) කනදරා කෝරළයේ ජන ජීවිතය හා ආගමික පුද සිරිත්, එස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ, කොළඹ.
- පීරිස්, රැල්ෆ්. (1964) සිංහල සමාජ සංවිධානය, විසිදුණු ප්‍රකාශකයෝ, බොරැල්ලස්ගමුව.
- පූජාවලිය, (1954).
- බණ්ඩාර, ඒ. එල්. (1965) අසිරිමත් ඉන්දියාව, රාජ්‍ය භාෂා දෙපාර්තමේන්තුව, කොළඹ.
- මහාවංසය සිංහල, (2003) බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය, දෙහිවල.
- සංස්. ශ්‍රී ඤාණෝභාස තිස්ස හිමි, මොරගොල්ලේ. (1962) බුද්ධකතීකායට්ඨ ධම්මපද විවරණය, ඇම්. ඩී. ගුණසේන සහ සමාගම, කොළඹ.
- සංස්. සිරි රාහුල හිමි, අත්තුඩුවාවේ. (1994) පිරුවානා පොත, සමයවර්ධන ප්‍රකාශකයෝ, කොළඹ.
- සාරානන්ද හිමි, දුනුකේ උල්ලේ. (2014-2015) ප්‍රභා ශාස්ත්‍රීය සංග්‍රහය, සිව්වන කලාපය.
- සිරිපාල, නෝමන්. (1991) ගොයම් කවි සරණිය, සීමාසහිත එක්සත් ප්‍රවෘත්ති පත්‍ර සමාගම.